

SVEUČILIŠTE U RIJECI
UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Natalija Tuškan

Stvaralaštvo za djecu genijalnog uma Oscara Wildea

DIPLOMSKI RAD

Rijeka, 2019.

SVEUČILIŠTE U RIJECI

UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski studij

Stvaralaštvo za djecu genijalnog uma Oscara Wildea

DIPLOMSKI RAD

Predmet: Dječja književnost na engleskom jeziku

Mentor: Ester Vidović, prof. dr. sc.

Student: Natalija Tuškan

Matični broj: 0299008106

U Rijeci, lipanj, 2019.

ZAHVALA

Živjela jednom ptica mala,
Toliko krhka da je po cijele dane drijemala.

Krila su joj bila slaba,
Pa joj je često dom bila graba.

Letjeti se mučila,
pa se u školu uključila.

Godine su prolazile,

I druge ptice dolazile.

Smijale se često, što letjeti ne zna,

No mala ptica ostala je graciozna.

Učila je ona, danju i noću,

Dok nije savladala svu teškoću.

Nova krila bila su spremna za let,

Svi su joj klicali i donijeli cvijet.

Danas veselo leti ptica mala,

I svima Vam kaže veliko HVALA!

Natalija Tuškan

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da sam diplomski rad izradila samostalno, uz preporuke i savjetovanje s mentorom. U izradi rada pridržavala sam se Uputa za izradu diplomskog rada i poštivala odredbe Etičkog kodeksa za studente/studentice Sveučilišta u Rijeci o akademskom poštenju.

Natalija Tuškan

SAŽETAK

Jedan od najvećih pisaca svih vremena, osebujnog karaktera i stila odijevanja, Oscar Wilde, koliko je bio britak na jeziku, toliko je čvrsto ostavljao trag perom na papiru. Iako je tek u zrelijim godinama svog života počeo pisati bajke za djecu, za koje mnogi smatraju da i nisu namijenjene samo djeci, iskazao se i na tom polju stvaralaštva. Usavršio je modernu bajku, začinio je britanskim humorom, elementima bajki Hansa Christiana Andersena, ali i elementima čuvenog romana *Slika Doriana Graya*, koji ga je i proslavio. Ovaj rad bavi se analizom bajki koje je napisao Oscar Wilde u dvije zbirke, prva je *Sretni princ i ostale pripovijetke*, a druga je *Kuća mogranja*. U radu, naglasak je i na romanu *Slika Doriana Graya*, čiji glavni likovi su posebno analizirani zajedno s likovima iz bajki, gdje su vidljivi elementi povezanosti.

Ključne riječi: Wilde, bajka, Sretni princ, Dorian Gray

SUMMARY

Oscar Wilde is one of the greatest writers of all time, with his peculiar character and dressing style. He left a firm mark on the paper, just like he left a legacy in his wits via his sharp tongue. Although he began to write fairy tales for children in his mature years, for which many think are not intended only for children, he also stood out in this field. Wilde perfected the modern fanciful tale, spiced it up with his British humor and H. C. Andersen's fairy tale elements, but also with elements of his most well-known novel *The Picture of Dorian Gray*. The paper presents the analysis of fairy tales that Wilde wrote in two collections - *The Happy Prince and Other Tales* and *A House of Pomegranates*. The paper also emphasizes the novel *The Picture of Dorian Gray*. The main characters in the novel are analyzed parallelly with characters in fairy tales, which shows visible elements of connection.

Keywords: Wilde, fairy tale, Happy prince, Dorian Gray

SADRŽAJ

1.	UVOD	1
2.	DUH VIKTORIJANSKOG DOBA	2
3.	OSCAR WILDE.....	4
3.1.	Rani život Oscara Wildea.....	4
3.2.	Godine uspjeha.....	6
3.3.	Zadnje godine života Oscara Wildea.....	9
4.	STVARALAŠTVO OSCARA WILDEA	11
4.1.	Uzori u pisanom stvaralaštvu	11
4.2.	Wildeov um i Andersenova duša	12
4.3.	Oscar Wilde u djelu <i>Slika Doriana Graya</i>	14
4.4.	Karakterizacija likova iz romana <i>Slika Doriana Graya</i>	17
5.	STVARALAŠTVO ZA DJECU	19
6.	SRETNI PRINC	24
6.1.	Kratki sadržaj	24
6.2.	Analiza.....	25
7.	SLAVUJ I RUŽA.....	27
7.1.	Kratki sadržaj	27
7.2.	Analiza.....	28
8.	SEBIČNI DIV	30
8.1.	Kratki sadržaj	30
8.2.	Analiza.....	31
9.	ODANI PRIJATELJ	33
9.1.	Kratki sadržaj	33
9.2.	Analiza.....	35
10.	ZNAMENITA RAKETA	37
10.1.	Kratki sadržaj	37
10.2.	Analiza.....	38
11.	MLADI KRALJ	40
11.1.	Kratki sadržaj	40

11.2.	Analiza.....	41
12.	INFANTIN ROĐENDAN	43
12.1.	Kratki sadržaj	43
12.2.	Analiza.....	44
13.	RIBAR I NJEGOVA DUŠA.....	46
13.1.	Kratki sadržaj	46
13.2.	Analiza.....	47
14.	ZVJEZDAN.....	50
14.1.	Kratki sadržaj	50
14.2.	Analiza.....	51
15.	POVEZANOST DJELA <i>SLIKA DORIANA GRAYA</i> I ZBIRKI <i>SRETNI PRINC</i> I <i>OSTALE PRIPOVIJETKE TE KUĆA MOGRANJA</i>	53
15.1.	Lord Henry Wotton	53
15.2.	Basil Hallward	54
15.3.	Dorian Gray	56
16.	OSCAR WILDE U RAZREDNOJ NASTAVI	59
17.	ZAKLJUČAK.....	61
18.	LITERATURA	62

1. UVOD

U ovom radu, ponajprije želim približiti stvaralaštvo za djecu, odnosno bajke čiji je autor Oscar Wilde s obzirom na to da naše društvo nije upoznato s tim bajkama, već se uz autora Oscara Wildea ponajprije veže djelo *Slika Doriana Graya*. U uvodnom dijelu ukratko ću opisati društveno-političku situaciju, izgled Velike Britanije i Sjeverne Irske u doba vladavine kraljice Viktorije, odnosno doba kada je rođen Oscar Wilde. Nadalje, upoznat ćemo se s autorovim životom, a u poglavljima koja slijede i stvaralaštvom za djecu. Cilj ovog rada je upoznati i približiti svekolikom čitateljstvu autora Oscara Wildea te analizirati dvije zbirke bajki koje je napisao za djecu, *Sretni princ i ostale pripovijetke* te *Kuća mogranja* te povezati ih s njegovim najpoznatijim djelom *Slika Doriana Graya*.

Iako je često prozivan zbog svog načina i stila života, njegov talent i genijalnost u pisanju su neupitni. Jedan je od sljedbenika Hansa Christiana Andersena, za kojeg većina autora govori da je kralj bajki, tvorac moderne bajke, a malo tko zna da je upravo Wilde podignuo modernu bajku na višu razinu. Između mnogobrojnih autora, postavlja se pitanje je li Wilde uopće pisao i namijenio bajke djeci, no to pitanje ostavljam vlastitom sudu/procjeni čitatelja.

2. DUH VIKTORIJANSKOG DOBA

Razdoblje engleske povijesti obilježeno vladavinom kraljice Viktorije naziva se viktorijansko doba. Za vrijeme šezdeset i četverogodišnje vladavine, od 1837. do 1901. godine, dogodile su se velike reforme koje ne da su samo promijenile izgled tadašnje Engleske, već i svijeta, s obzirom na to da je Engleska u vrijeme vladavine kraljice Viktorije imala velik broj kolonija, o čemu govori podatak da je “pred sam kraj svoje vladavine, vladala četvrtinom svjetskog stanovništva i petinom svjetske kopnene površine.” (Luketić 2014: 6) Većina povjesničara smatra da je viktorijansko doba započelo i prije nego što je Viktorija okrunjena kraljicom, točnije 1832. godine Prvom Reformom, odnosno zakonom koji je veću pažnju pridavao industrijalizaciji i novcu umjesto plemstvu i poljoprivredi, te je samim time grad postao važniji od sela. (Bićanić, Kogoj – Kapetanić i Vidan, 1976, prema Vidović, 2011) Povjesničar David Newsome, podijelio je šezdeset i četverogodišnju vladavinu na tri faze. Prva faza, koja je trajala od 1837. do 1848/51., obilježena je jakim političkim i socijalnim napetostima. Druga faza koja je trajala od 1851. do 1867. godine je faza ravnoteže, odnosno faza u kojoj se bilježio gospodarski i ekonomski napredak. Posljednja faza trajala je od 1867. do 1901. godine, odnosno do smrti kraljice Viktorije i ona se naziva i Darwinovo razdoblje, koje je obilježeno preispitivanjem aktualnih ideologija i vrijednosti. (Vidović, 2011) Za viktorijansko doba možemo reći da je tranzicijsko s obzirom na velike tehnološke, mehaničke, inženjerske i industrijske promjene koje su promijenile izgled društva u svega nekoliko godina. Kako je vrijeme donijelo tehnološki i gospodarski napredak, promijenilo se i društvo, naročito radnička klasa, koja se selila iz sela u grad te stvorila velike migracije koje su se negativno odrazile na poljoprivredni sektor, o čemu govori podatak da je broj zaposlenih u razdoblju od 1801. do 1901. pao sa 35,9% na 8,7%. (Cravetto, 2008) Promjene nastale industrijskom revolucijom, promijenile su i izgled društvene piramide viktorijanskog doba. Na vrhu piramide bili su aristokrati i zemljoposjednici, odmah uz njih su niži plemići i veleposjednici bez plemićkih titula, ali s velikim bogatstvom. Veliko bogatstvo i posjedi donijeli su im najbolje obrazovanje, a samim tim i značajan utjecaj u politici. Nakon njih na društvenoj piramidi nalazi se takozvani *srednji sloj*

kojeg čine financijska i trgovačka elita, kao na primjer vlasnici industrijskih tvornica, koji imaju određeno bogatstvo i politički utjecaj u lokalnoj vlasti pa samim time i surađuju s aristokracijom. U srednjem sloju ostali su odvjetnici, liječnici, svećenici, ali i novo zanimanje koje je nastalo u viktorijanskom dobu, inženjeri. Niži srednji stalež je dio viktorijanske piramide kojeg čine školovano građanstvo i viši slojevi radničke klase. (Cravetto, 2008) Na dnu piramide nalazila se radnička klasa, koja je nosila čitav teret industrijske revolucije u punom jeku. (Briggs, 2003) Velik broj radnih sati, fizički teški poslovi uz niske plaće nisu zadovoljavali osnovne životne potrebe, stoga je nezadovoljstvo radnika dovelo do prvih prosvjednih pokreta koji su rezultirali donošenjem *Factory acta* kojeg je britanski parlament odobrio 1833. godine i koji na neki način najavljuje promjene u društvu, odnosno početak viktorijanskog doba. (Cravetto, 2008)

U viktorijanskom dobu zanimljivo je razmotriti pojam obitelji i žene tog doba. Kao i do viktorijanskog doba, obitelj je patrijarhalnog tipa, gdje su jasno podijeljene uloge i funkcije muškarca i žene. „O tome nam svjedoče i stihovi jedne pjesme iz tog razdoblja koji nastoje opisati „dobrog viktorijanca“ i „dobru viktorijanku“: „Muškarac je za polje, žena za ognjište, muškarac je za mač, žena za iglu, muškarac misli glavom, a žena srcem, muškarac zapovijeda, a žena sluša.“ (Briggs, 2003: 245) Oni muškarci koji su imali dovoljno novaca, mogli su imati ljubavnice, što društvo nije osuđivalo, dok su za žene bili stroži kriteriji te bi se njihova nevjera osuđivala i najčešće kažnjavala razvodom braka koji je uveden 1857. godine. Kako je položaj žena bio težak te nisu imale gotovo nikakvih prava do sredine 19. stoljeća, za žene siromašnijeg statusa brak je bila jedina opcija koja im se činila sigurnom za budućnost. Žene iz visokih društvenih krugova imale su daleko više mogućnosti te je tako u Cambridgeu i Oxfordu bilo pokrenuto visoko obrazovanje za žene, ali im nije bilo dopušteno da diplomiraju. (Black, 2004, prema Luketić, 2014) U viktorijanskom dobu, obitelji su bili mnogobrojne, u prosjeku svaka je obitelj imala 6,2 člana. (Briggs, 2003) Što se tiče djece, u obitelji, ali i osnovnim školama, više se pozornosti poklanjalo odgoju nego obrazovanju. Smatralo se da djecu treba naučiti disciplini i normama društva kako bi ih se pripremilo za izlazak u isto. Usred viktorijanskog

razdoblja rodio se i Oscar Wilde, čije će stvaralaštvo biti analizirano u daljnjem tekstu.

3. OSCAR WILDE

3.1. Rani život Oscara Wildea

Oscar Fingal O'Flahertie Wills Wilde rođen je u Dublinu u Irskoj 16. listopada 1854. godine kao drugi sin Sir Williama Wildea i Jane Elgee. „Imena Oscar i Fingal potječu iz irske legende (...) Oscar je bio unuk Fionna vođa drevnih ratnika Fianna (...) Ime O'Flahertie povezuje se s obitelji Flynn s kojom je William navodno bio u dalekom srodstvu i koja je bila povezana s drevnim galskim klanom što je vladao velikim dijelom Connemare.“ (Hanberry, 2013: 109) Rođen je u obitelji poznatog irskog oftalmološkog kirurga te majke spisateljice koja je pisala pod umjetničkim imenom Speranza te djelovala u krugu feministkinja. Oba roditelja izučavala su irsku povijest i folklor, tako da su priče i bajke bile zastupljene u domu Wildeovih, razvijajući maštu mladog Oscara koju će on kasnije pretočiti u svoja djela. Imao je godinu dana starijeg brata Williama te mlađu sestru Isolu Francescu Emily. Nakon Oscarova rođenja, preselili su se na najpoželjniju lokaciju u Dublinu, glasoviti Merrion Square gdje su živjeli brojni ugledni ljudi toga vremena. Upravo u toj kući, Oscarova majka, svake subote poslijepodne držala je svima poznate salone na koje su dolazili brojni političari, znameniti umjetnici i druge istaknute osobe, tako da je Oscar kao dijete imao povlasticu slušati ponajbolje govornike Dublina, za koje će se kasnije ispostaviti da su ostavili velik utjecaj na mladog Oscara. (Hanberry, 2013) Za vrijeme praznika, najdraže mjesto bila im je „lovačka kuća na poluotoku Illaunroe u zapadnoj Irskoj, gdje su djeca naučila pecati i loviti.“ (Hanberry, 2013: 123) Koliko se dojmilo to mjesto Oscara, govori i činjenica da je mnogo godina kasnije kad je i sam postao otac, svojoj djeci pričao priče o „velikom sjetnom šaranu koji živi na dnu jezera.“ (Hanberry, 2013: 123) Nedaleko od ljetovališta bilo je popravilište u Glencreeu pod vodstvom kapelana velečasnog L.C.Prideaux Foxa, koji je u jednom

zapisu napisao da je Lady Jane dovela svoja dva dječaka, mlađi (Oscar) je imao oko osam, devet godina, da ih poučava, a nekoliko tjedana kasnije prema majčinoj želji krsti, što je on i učinio. U to vrijeme „bila je uobičajena praksa obavljati privatna krštenja koja se nisu registrirala“ (Hanberry, 2013: 124). Iako je i sama Jane, Oscarova majka, bila protestantkinja, s vremena na vrijeme se zanimala za katoličanstvo, a kao što kasnije i sam Oscar tvrdi da njegova majka „snažno vjeruje u aspekt Boga koji nazivamo Duhom Svetim – božansku inteligenciju čiji dio uživamo na zemlji.“ (Hanberry 2013: 124) Uz razne priče, mitove, legende irske književnosti, vidi se i utjecaj vjere, koja se kasnije nalazi u mnogim Oscarovim djelima, svjesno ili nesvjesno napisanim. S obzirom na svoje podrijetlo, Oscar je pripadao visokom društvenom staležu koji mu je i omogućio najbolje školovanje. Do devete godine obrazovao se u obiteljskom domu, a nakon toga upisan je u Portora Royal School u Enniskillenu, internat udaljen oko 160 km od Dublina. U internatu je proveo sedam godina. Oscar nije bio nadaren za sport i glazbu, dok je njegov brat Willie volio svirati klavir. Od ranih školskih dana Oscara su privlačile lijepe knjige, engleski romani i poezija, koje je znao pročitati u jednom pogledu. Također, volio je i strane jezike i književne aspekte klasičnih studija. Na pretposljednjoj godini osvojio je kraljevsku stipendiju za školovanje na prestižnom Trinity Collegeu u Dublinu. Na Trinity Collegeu posebno se ga se dojmili latinski i grčki pod mentorstvom profesora Johna Pentlanda Mahaffyja, koji je izdao knjigu *Social Life in Greece from Homer to Meander*, u kojoj se zahvalio Wildeu i još jednom učeniku, H.B.Leechu, za pomoć pri ispravljanju rukopisa. Ono po čemu je knjiga zanimljiva je „pitanje homoseksualnosti u drevnoj Grčkoj gdje se ljubav između muškarca i naočitog mladića smatrala plemenitijom od heteroseksualne ljubavi.“ (Hanberry, 2013: 188) Kasnije u drugom izdanju knjige, pisac je maknuo reference o homoseksualnosti i zahvale svojim učenicima. Wilde je bio vrlo uspješan student na Trinityju, na prvoj godini je nagrađen diplomom ispisanom na finom pergamentu, a sljedeće godine se natjecao za stipendiju Zaklade u vrijednosti od 20 funta godišnje uz razne druge povlastice, koju je i osvojio. Redovito je objavljivao pjesme u studentskom časopisu *Kottabos*, a postao je i član Fakultetskog povijesnog društva. 1874. godine osvojio je Berkleyjevu Zlatnu medalju za grčki jezik, što je najveće priznanje koje student klasične filologije može dobiti. Prestižna nagrada na Trinityu omogućila mu je 1874.

godine stipendiju na Magdalen College u Oxfordu, gdje se priključio pokretu esteticizma, u kojem su na njega ostavili veliki utjecaj John Ruskin, koji je naglašavao moralnu dimenziju umjetnosti te Walter Pater, za kojeg je potraga za ljepotom bila glavna svrha života. Uz esteticizam, postao je i predstavnikom dekadencije i pokreta *fin de la siècle* koji nemaju moralne brige u stvaranju i tumačenju umjetnosti tražeći bizarnu, spektakularnu, nužnu inovaciju namijenjenu reorganiziranju granica između onoga što se smatralo zamislivim ili nezamislivim (Iacob, 2015). Osim estetike, Wilde se sve više interesirao za religiju, „privlačila ga je ideja o obraćenju, ali opravdano se bojao da će mu otac uskratiti nasljedstvo prigrli li katoličku vjeru.“ (Hanberry, 2013: 188) Oscarov otac umire u 61. godini 1876. ostavivši obitelj u dugovima, što je značilo da će se obitelj morati odreći lagodnog života. Nakon očeve smrti, Wilde se vratio na Oxford, gdje je nastavio ostvarivati brojne uspjehe. Osim znanja i britkog jezika, Wilde je bio poznat i po svom osebujnom stilu oblačenja kao i ekscentričnom ponašanju, što mu je donijelo i probleme s profesorima za vrijeme studiranja. 1878. godine završio je studij na Oxfordu s dva velika priznanja. Za pjesmu *Ravenna* osvojio je Newdigate nagradu, te je nagrađen s najvećim i rijetkim častima Sveučilišta u Oxfordu.

3.2. Godine uspjeha

Po završetku fakulteta, Wilde se preselio u London i ubrzo postao najpoželjniji gost društvenih događaja što zbog svoje pameti, što zbog vještih komunikacijskih vještina. Na Badnjak 1881. otputovao je u Ameriku, gdje je stigao 2. siječnja 1882. godine te je održao pedeset predavanja (Hanberry, 2013), „gdje mladi esteta predaje o preporodu umjetnosti u suvremenoj Engleskoj, blefirajući Amerikance svojim nastupom: na predavanje dolazi u kratkim hlačama, u ruci drži ljiljan ili suncokret, a njegova frizura više je no umjetnička.“ (Hergešić, 2005: 261) Njegov dolazak u Ameriku izazvao je veliko zanimanje među tamošnjom populacijom i novinarima, koji su pratili svaki njegov korak. Prilikom dolaska u Ameriku, službenik ga je upitao ima li što za prijaviti, na što je Wilde odgovorio da nema ništa za prijaviti, osim svoje genijalnosti. U svakom gradu koji je posjetio prilikom svojih predavanja,

dvorane su bile popunjene do posljednjeg mjesta. No, u dvorani u Bostonu, prva dva reda ostala su prazna do posljednjeg trena, kad se grupa studenta s Harvarda pojavila obučena kao Wilde, u hlačama do koljena, s perikom na glavi i držeći suncokret ili ljiljan u ruci, koji su bili simbolima esteticizma. Saznavši za to, Wilde se preodjenuo u konvencionalnu odjeću za večeru, a studentima poručio da je karikatura priznanje koje prosječni daju genijalcima, na što je cijela dvorana zapljeskala. Godinu dana nakon, 1883. godine, ponovno putuje u Ameriku držeći predavanja o estetici unutarnjeg interijera i estetskim načelima modernog života. Ljubav prema vizualnoj unutrašnjosti prostora jasno se vidi u bajci *Infantinin rođendan*, u kojoj su bogato opisane unutrašnje prostorije palače kojima patuljak šeće.

Po povratku iz Amerike neko je vrijeme živio u Parizu, gdje je imao priliku razgovarati i družiti se s velikim piscima, poput Zole, Hugoa te slikarima Degasom i Pisarrom. U Parizu je završio dramu *Vojvotkinja od Padove*. (Hanberry, 2013) Zbog loše financijske situacije vratio se živjeti s majkom u London. Tamo je obnovio kontakt s djevojkom Constance Lloyd, koju je upoznao dvije godine ranije u Dublinu. „Constance je bila visoka, vitka i zgodna mlada žena dugačke, tamne, valovite kose.“ (Hanberry, 2013: 245) Voljela je umjetnost i glazbu, bila je dražesna i puna ljubavi. Wildeu se svidjela djevojka, a ni ona nije skrivala naklonost prema njemu. Vjenčali su se 29. svibnja 1884. godine. Wildeova zaljubljenost može se vidjeti u pismu koje joj je poslao nekoliko mjeseci nakon vjenčanja:

„ *Draga i ljubljena,*

Ja sam ovdje (Edinburgh), a ti na Antipodima. O, kakve li ružne stvarnosti koja sprječava da nam se usne ljube dok su nam duše jedno. Osjećam tvoje prste u svojoj kosi i tvoj obraz kako miluje moj, moja duša i moje tijelo kao da mi više ne pripadaju, nego su u nekoj prekrasnoj ekstazi isprepleteni s tvojima. Bez tebe osjećam se nepotpunim.

Uvijek i zauvijek tvoj.“ (Hanberry, 2013: 251)

Kao plod tadašnje ljubavi, godinu dana kasnije, u lipnju 1885. godine rodio se prvi sin Cyril, a u studenom 1886. godine rodio se i drugi sin Vyvyan. Još krajem 1885.

godine Wilde se počeo dopisivati s mladim studentom Cambridgea, Harryom Marillierom koji je pobuđivao drugačije osjećaje u Wildovom srcu. U to vrijeme kraljica Viktorija potpisala je zakon prema kojem je zabranjeno nemoralno ponašanje dviju osoba istog spola te je za takvo ponašanje predviđena kazna zatvora s prisilnim radom u trajanju od dvije godine. Godinu dana nakon toga, Wilde upoznaje mlađahnog sedamnaestogodišnjaka Roberta Robbieja Rossa, za kojeg je sam Wilde priznao svom prijatelju da ga je upravo *Mali Robbie* prvi zaveo. (Hanberry, 2013) Neko vrijeme imali su aferu, koju su prekinuli i ostali doživotni prijatelji te je upravo Robbie jedna od rijetkih osoba koja je ostala uz Wildea u teškim trenutcima. Veza s Robbiejem oslobodila je Wildea te on više nije skrivao svoju homoseksualnost, ali isto tako, vrijeme njegove promijenjene seksualne orijentacije bilo je ujedno i njegovo najuspješnije vrijeme stvaralaštva. Nedugo nakon rođenja drugog sina, 1887. Wilde objavljuje priču *Duh iz Cantervillea* (*The Canterville Ghost*), iste godine kad postaje urednik časopisa za modu i društvena zbivanja *The Lady's World* čije je ime promijenio u *The Woman's Weekly* i uspješno ga vodio do 1889. godine. U to vrijeme objavio je zbirku *Sretni princ i druge pripovijetke* (*The Happy Prince and Other Tales*), koje mu donose položaj pisca u društvu i veliku slavu te usporedbu s Hansom Christianom Andersenom, što je bila velika čast. U narednim godinama objavio je mnoštvo eseja, dijalog *Ocvat laganja* (*The Decay of Lying*) i roman po kojem je Wilde i najpoznatiji. 1890. godine objavljuje roman *Slika Doriana Gray* (*The Picture of Dorian Gray*), koji mu nakon objavljivanja donosi prve probleme koji vode propasti. Vjeruje se da je roman dobio ime po varijanti imena jednog od ljubavnika, Johna Greya, s kojim se Wilde viđao u to vrijeme. (Hanberry, 2013) Objava romana donijela je podijeljena mišljenja, neki su ga zvali *prljavim* jer je uveden pojam homoseksualnosti u engleski roman, dok ga drugi zovu *estetski roman par excellence*. Nedugo nakon objave romana, Wilde upoznaje bljedunjavog plavokosog, dvadeset-dvogodišnjeg mladića lorda Alfreda Douglasa, zvanog *Bosie*. Ta afera bila je početak kraja za Oscara Wildea.

3.3. Zadnje godine života Oscara Wildea

1892. godine prikazuje se Wildeova komedija *Lepeza Lady Windermere*, koja je bila golemi uspjeh. Godinu nakon, 1893. godine objavio je dramu *Salome* u Francuskoj, koju je također želio prikazati na kazališnim daskama u Engleskoj, ali je predstava bila zabranjena jer je tema preuzeta iz Biblije. No, to nije omelo Wildea jer je 1893. godine pripremio i drugu komediju *Žena bez značaja* (*A Woman of No Importance*), koju slijedi 1895. komedija *Idealan muž* (*An Ideal Husband*). Iste godine objavljena je, možda i najpoznatija i najpopularnija, Wildeova komedija *Glavno je da se zove Ernest* (*The Importance of Being Earnest*). (Hergešić, 2005) Skupi hoteli, ekstravagantni pokloni i putovanja, uzeli su velik dio Wildeove zarade te je bio prisiljen pisati. Kako nije skrivao svoju seksualnu orijentaciju i javno šetao s Albertom, Albertov otac optužuje Wildea za homoseksualnu vezu te svu krivnju prebacuje na Wildea. Kako je homoseksualnost bila zločin u to vrijeme, a Wilde slavna osoba, nije trebalo dugo vremena dok novine nisu počele pisati o tom, a cijeli slučaj završi na sudu. U tijeku mukotrpnih suđenja pojavio se i popis osoba koje su bile u vezi s Oscarom Wildeom. Od beskućnika, sluga pa do osoba iz visokog društva. Sve osobe su na neki način bile prisiljene govoriti protiv Wildea, što zbog utjecaja Albertova oca, a što zbog smanjenja kazne njima samima. 26. travnja 1895. počelo je suđenje, a u subotu 25. svibnja donesena je osuđujuća presuda po kojoj je proglašen krivim za počinjenje nedoličnih djela, dosudivši mu najveću predviđenu kaznu u trajanju od dvije godine zatvora uz prisilan rad. Zatvorsku kaznu služio je u nekoliko zatvora, a posljednji je bio zatvor Reading. Zatvorski uvjeti bili su daleko od onih na koje je Wilde navikao tijekom života, hrana je bila loša, uvjeti za rad teški. U prvih godinu dana nije mu bio dozvoljen pisaći pribor ni knjige, što su mu pred kraj zatvorske kazne ipak omogućili. Za vrijeme služenja kazne, od teškog bronhitisa preminula mu je majka, koja je posljednje mjesece provodila zatvorena u sobi, daleko od očiju javnosti. Vijest o gubitku majke, dodatno je pogodila Wildea koji je imao vrlo čvrstu vezu punu ljubavi i razumijevanja s majkom. Za vrijeme suđenja, Wildeova žena, Constance, zajedno sa sinovima preselila se bratu u Švicarsku te je promijenila prezime u Holland, jedno od starih prezimena svoje obitelji. Kad mu je napokon bio dozvoljen pisaći pribor, Wilde piše pedeset tisuća

riječi dugo pismo Alfredu Douglasu pod nazivom *De Profundis*, jedno od najpoznatijih dijela u kojem otvoreno piše o svojim mislima, strahovima i svemu što je proživio s Albertom. Nakon izlaska iz zatvora, Wilde se povlači iz društvenih krugova, nastavlja život u Francuskoj, gdje se ponovno viđa s Alfredom te zajedno putuju u Italiju, gdje Alfred prekida s Wildeom jer je Wilde postao siromašan. Ponovno izigran, Wilde se vraća u Pariz. Svoj zemaljski život napustio je 30. studenog 1900. godine u Parizu bolujući od meningitisa. Njegov odani prijatelj Robbie Ross pobrinuo se za pogreb i svu izgubljenu imovinu Wildeovih koju je godinama nakon Wildeove smrti sakupljao ne bi li spasio vrijedne rukopise i spomen na obitelj Wilde. (Hergešić, 2005)

4. STVARALAŠTVO OSCARA WILDEA

4.1. Uzori u pisanom stvaralaštvu

S obzirom na to da su roditelji bili strastveni zaljubljenici u kulturu, folklor i narodne predaje irskog područja te je kao dječak slušao razne priče, legende irske i keltske mitologije koje su proširivale njegovu maštu, mogli bismo pretpostaviti da su mu prvi uzori bili sami roditelji. Kasnije, kad je obitelj postigla svoj društveni vrhunac, kad su svake subote poslijepodne priređivana salonska druženja pod budim okom njegove majke, Wilde je imao priliku slušati najveće intelektualce, umjetnike i političare tog vremena. Dakako, bilo bi suludo pomisliti da i oni nisu odigrali važnu ulogu u budućem Wildeovom stvaralaštvu. Razmišljanja, uvjerenja, vokabular majčinih sugovornika, bila su odlična prilika za učenje, koju je Wilde znao iskoristiti. Autor Hanberry (2013) navodi kako se na salonskim druženjima pojavljivao profesor medicine William Stokes koji je volio koristiti humor i paradokse kako bi zabavio goste. On je pak ostavio utjecaj na Johna Pentlanda Mahaffyja koji je Wildeu predavao drevnu povijest na Trinity Collegu, a kojeg je Wilde nazvao *prvim i najvećim učiteljem*. Kako je Wildeova majka voljela književnost, „voljela je usmjeravati sinove prema određenim piscima i usmjeravati ih od drugih.“ (Hanberry, 2013: 120) Tako je smatrala da je Dickens bio običan, a umjesto njega birala je Disraelijeva djela te Keatsovu i Shelleyevu poeziju. Na Wildevom popisu voljenih pisaca pronašao se i Balzac. Tijekom školovanja na Oxfordu, zanimao se za ideje dva smjera učenja svojim profesora. Prvi je bio John Ruskin, profesor lijepih umjetnosti „koji je smatrao da ćudoređe sputava umjetnost nauštrb samougađajuće senzualnosti.“ (Hanberry, 2013: 216) Drugi je bio profesor Walter Pater, koji je „vjerovao da pojedinac mora živjeti životom tako da strastveno iskoristi svaki trenutak i ispuni ga sa što je više moguće vibracija.“ (Hanberry, 2013: 217) U svojoj knjizi *Studies in the History of Renaissance*, za koju su neki ljudi smatrali da je podrška hedonizmu i amoralnosti, Wilde ju je opisao kao knjigu koja je izvršila poseban utjecaj na njegov život. (Wilde 1905, prema Hanberry 2013) Paradokсно tome, Wilde je čitao knjigu Tome Kempenca *Nasljeduj Krista* po preporuci Huntera Blaira, prijatelja s Oxforda koji ga je pokušava preobratiti iz protestantizma na rimokatoličanstvo, što je noć prije svoje smrti Wilde i učinio, tj. prešao je na

katoličku vjeru. Nakon završetka fakulteta, u njegovom intenzivnom radu, posebice u pripovijetkama *Sretni princ i ostale pripovijetke* vidljiv je utjecaj Hansa Christiana Andersena, kojem Wilde odaje počast. (Paljetak, 1997) Autor Paljetak navodi niz umjetnika koji su djelovali na osebujan karakter i pisano stvaralaštvo Oscara Wildea, a to su Baudelaire, Flaubert, Ruskin, Sainte – Beuve, Darwin, Zola, Nietzsche, Wagner, Čehov, Van Gogh, Monet, Huysmans i mnogi drugi. Bez obzira na podrijetlo koje mu je omogućilo određeni status u društvu samim rođenjem i uz naobrazbu kakvu je imao, Wilde je posjedovao nevjerojatan talent, kojeg je bio i više nego svjestan „Uložio sam čitav svoj genij u svoj život, u svoja djela uložio sam svoj talent.“ (Paljetak, 1997: 234)

4.2. Wildeov um i Andersenova duša

Dva umjetnika povezana perom. Tako bismo mogli predstaviti povezanost Wildea i Andersena. Oni su napravili najveće pomake u stvaralaštvu dječje književnosti. Kao što sam već ranije napomenula, Wilde se često vraćao i prisjećao te tako odavao počast u svojim bajkama Andersenovom načinu pisanja. Andersen je rođen početkom 19. stoljeća, 1805. te je do Wildeovog rođenja 1854. godine već napisao brojna djela. Svijet je napustio 1875. godine, kad je Wilde bio mladić. Desetak godina kasnije i Wilde se upustio u pisanje bajki te izdao svoju prvu zbirku *Sretni princ i ostale pripovijetke*, koja je na neki način refleksija Andersenovog stvaranja. Gotovo u svakoj bajci možemo pronaći elemente Andersena i njegove duše. Za razliku od Wildea koji potječe iz dobrostojeće obitelji i koji je od rođenja u visokim društvenim krugovima te je imao samo najbolje obrazovanje, Andersen nije bio te sreće. Rođen je u gradiću Odenseu, a bio je sin postolara i majke pralje. (Rossel, 1996) On se za svoj život, za status u društvu morao boriti od samog početka. Andersen je na putu do slave imao trnovit put, dok je Wilde imao put posut laticama ruže. Za Andersenova djela možemo reći da su satkana od njegove duše, koja je propatila i puno toga prošla u životu, koja je bila gladna, žedna, odbačena, ali nije odustajala, već je stvarala bajke prepune emocija. Što se tiče Wildea, nakon pročitanih bajki i mnoštva literature, dobiva se dojam da njegove bajke nisu prožete

u tolikoj mjeri dušom, emocijama, već čistim umom koji se igrao riječima ne bi li dočarao sliku koju je zamislio. Daleko od toga da to nije napravio vrhunski. Često je on bio glavni lik u svojim bajkama, ali ne na očit način, već je to svojim bogatim znanjem zaokružio da je na prvom pogledu čitatelju to nevidljivo. Na primjer, u bajci *Sretni princ*, sam lik Sretni princ zapravo je Wilde. Sličnosti su i više nego očite. Kao i Sretni princ i Wilde je odrastao u obilju bogatstva, tuga nije bila poznata riječ u njegovu rječniku. Tek kad je odrastao, shvatio je nepravde u društvu, baš kao i Sretni princ. Obojica su željeli nešto promijeniti, Sretni princ je razdijelio svoje bogate i vrijedne ukrase koji su krasili njegov kip, a Oscar je razdijelio svoje riječi u bajkama i ostalim djelima što je pisao ne bi li ukazao na promjene u društvu ili pak podijelio svoje osjećaje prema drugima. Upravo je to ono što je zajedničko u stvaranju Andersena i Wildea, obojica su pisala bajke kao svojevrsnu kritiku društvu. Ono što je Andersenu nedostajalo su igre riječi, igre umom koje je briljantno odigrao Wilde, a Wildeu je nedostajala ta toplina, ljubav i nježnost duše koju je imao Andersen. Kada sam napisala da su Andersenova djela satkana dušom, a Wildeova igrom riječi, najbolje bih to prikazala u bajci *Slavuj i ruža* koja dobije drugu dimenziju ako na nju gledamo kao na Wildea i Andersena. U bajci je Slavuj želio pomoći mladiću i napravio je najljepšu crvenu ružu, obojenu krvlju svoga srca, na koncu izgubivši život, a mladić nakon što je odbijen od stane svoje voljene, baca ružu i vraća se knjigama. Usudila bih se reći da je u ovoj bajci Slavuj zapravo Andersen koji će unijeti najbolje od sebe u stvaranje nečeg novog. Tako je Slavuj napravio ružu, a Andersen bajku. Wildeu bih pridodala lik djevojke kojoj je student želio pokloniti ružu, a ona ga je odbila jer joj je kancelarov nećak poklonio prave dragulje. U liku djevojke se očituje ta težnja za nečim ljepšim, boljim, a tom je težio i Wilde. Ostaje lik studenta, koji predstavlja ljude koji ne teže umjetnosti, već u znanosti traže smisao za sve. Autor Crnković (1984) navodi kako je Wilde zapravo iskoristio sve prethodno što se koristilo u bajkama, motive iz narodnih, umjetničkih bajki, crkvenih legendi kako bi pokazao bogatstvo svog stila, igre riječi koje skrivaju simbole, misli i poglede na život, koje djeca ne mogu potpuno shvatiti. Wilde je koristio bajku kao način umjetničkog izražavanja, dok je Andersen „umjetnik za koga je forma priče najpogodnije sredstvo da izrazi sve ono što u sebi nosi, kao što je za drugog drama, roman, ili lirska pjesma, a dječji je pisac zato što njegov svijet zanosi dijete, što mu

je blizak i uglavnom razumljiv, što je kadar da razbudi u djetetu osjećaj za lijepo i pomogne mu da otkrije ljepotu u svemu što ga okružuje.“ (Crnković, 1984: 37)

4.3. Oscar Wilde u djelu *Slika Doriana Graya*

20. lipnja 1890. godine objavljena je knjiga *Slika Doriana Graya* u *Lippincott's Monthly Magazineu* i to je djelo promijenilo Wildeov život. Prije samog početka djela, u uvodnoj riječi, Wilde se bavi pitanjem umjetnosti te tko je zapravo umjetnik. „Umjetnik je stvaralac lijepoga.“ (Wilde, 1953: 7) Već u samom uvodu, Wilde se drži načela esteticizma. Esteticizam zagovara ljepotu forme, bila ona u pisanju, slikanju ili glazbi. Autor Zvonarević navodi kako „nekome se može sviđati nešto što nije lijepo, i obratno; jer sviđanje je izrazito subjektivni doživljaj, dok pojam lijepoga počiva na socijalnoj normi ili konvenciji i predstavlja, prema tome, svojevrsnu objektivnu socijalnu danost.“ (Zvonarević, 1985: 303) Nadalje, navodi kako je „stara izreka *de gustibus disputandum non est* nastala upravo u području estetike, kako bi se istaklo pravo individuum na odvojeni pa čak i bizarni ukus kakav nerijetko susrećemo.“ (Zvonarević, 1985: 303) U knjizi *Relacijska teorija osobnosti* autor Želez govori kako su „Svi likovi što ih je stvorila umjetnost, a pogotovo književnost, zapravo likovi osobnosti ispod kojih se skriva cijelo bogatstvo njihove individualnosti.“ (Želez, 1995: 407) Upravo autor Želez nam objašnjava kako umjetnik kad stvara svoje djelo na nesvjestan način govori o sebi, pokušavajući stvoriti svoje djelo, a o tome govori i Wilde „Umjetnosti je svrha da otkriva sebe, a pritaji umjetnika.“ (Wilde, 1953: 7) Rečenicama uvodne riječi, Wilde objašnjava čitatelju kako se treba odnositi prema umjetnosti i umjetničkom djelu.

Nadalje, Wilde u uvodnoj riječi govori o ljudima koji imaju manu ako u lijepome pronalaze ružan smisao te ih naziva proračunatima i bez ljupkosti, dok su oni koji u lijepome pronalaze lijep smisao, prema Wildeu, kulturni i za te ljude ima nade. Također, govori kako etička načela sputavaju umjetnika, a za umjetnika je to neoprostiv čin. Uvodna riječ završava rečenicom „Sva je umjetnost sasvim beskorisna.“ (Wilde, 1953: 8)

Wilde uvodi u roman pojam homoseksualnosti, koji se nigdje izravno ne spominje, ali oko čitatelja ipak to prepoznaje. Po izdanju knjige, dio društva ju je obožavao, a drugi dio društva smatrao prljavom. U knjizi postoje i autobiografski elementi, što potvrđuje i pitanje kritičara Samuela Henryja Jamesa koji je upitao Wildea vjeruje li u ono što je napisao, na što mu je Wilde odgovorio „Stojim iza svega što sam rekao i što sam dao naslutiti u Dorianu Grayu.“ (Hanberry, 2013: 267) Wilde kroz likove u djelu otkriva svoje stavove, žudnje, strasti, patnje i strah. Ono što je vidljivo je činjenica da i Dorian, baš kao i Wilde voli muškarce, ali i žene. Na *pogrešan* put zapravo ga navode misli Lorda Henryja Wottona, koji Dorianu vodi u Alžir, poznatu destinaciju engleskih homoseksualaca. (Hanberry, 2013) *Slika Dorian Gray*, zapravo je djelo u kojem je glavni lik Dorian Gray, koji je opsjednut samim sobom i svojim izgledom do te mjere da prodaje svoju dušu vragu kako bi zadržao svoju fizičku ljepotu. Borba između potreba tijela i duše/savjesti unutar čovjeka, zapravo je borba između dva principa, principa stvarnosti i principa zadovoljstva koje je objasnio austrijski neurolog Sigmund Freud. Prema Freudu, princip zadovoljstva prezentira najluđe želje čovjeka, kao što je seksualna želja, dok je s druge strane princip stvarnosti dio psihe koji raspoznaje granice ili norme koje su poznate u društvu, odnosno društveni standardi. (Virnandi, 2008) Djelo započinje savršenim portretom Dorian Gray kojeg je naslikao Basil Hallward. Autorica Manny (2017) navodi kako je Dorian ne samo predmet radnje, okupacija slikara Basila već samim time postaje predmet radnje Wildeovog romana. Wilde prikazuje Basila kao umjetnika i to je upravo sličnost sa samim Wildeom, zato što je i on umjetnik, stoga na kraju romana, kad Dorian ubije Basila, na neki način, ta smrt može simbolizirati smrt autora. Kako je jadnom Basilu presudilo njegovo najveće slikarsko dostignuće, portret Dorian Gray, tako je Wildeu u jednu ruku presudilo djelo *Slika Dorian Gray* nakon što ga je objavio. Stvarajući djelo, Wilde je svakom liku svojeg romana dao dio sebe. Lik Basila Hallwarda predstavlja slikara koji je upoznao mladića Dorian te mu on postaje muza u slikarstvu. Opčinjen je Dorianom, smatra ga nevinim mladićem koji tek upoznaje svijet i boji ga se upoznati s Lordom Henryem jer smatra da će mu postaviti pitanja i teze o životu koje će pokvariti nevinost u Dorianovim očima. On je radišan čovjek, koji ne mari za društvena okupljanja, već samo pokušava doseći savršenstvo slikanja u svom ateljeu, što i učini kad naslika

portret Doriana Greya. Basil Hallward je prikaz principa stvarnosti. Razlika između Wildea i Basila je u tome što je Wilde volio društvena okupljanja na kojima je bio poželjan sugovornik, volio je ekstravaganciju i biti u centru pažnje, no s druge strane bio je radoholičar koji je žudio umjetnost podići na višu razinu, žudio je za djelom koje će ga učiniti besmrtnim, što je kao i Basil na kraju i uspio. Lord Henry je lik koji ne utječe na radnju direktno, ali utječe na misli mladog Doriana, što znači da indirektno mijenja tijek radnje. Smatra da ljudi ne bi trebali živjeti po moralnim standardima društva, već po svojim pravilima. Ne vjeruje u Boga, ne vjeruje u ljubav iako je oženjen. Supruga mu više služi kao dekoracija, nego kao supruga u pravom smislu riječi, što na kraju dovodi do njezinog odlaska od njega. Ne mari ni za koga osim sebe, vrlo je egoističan, puno pozornosti daje vanjskom izgledu, odnosno oblačenju. U liku Lorda Henryja zapravo se odvija borba između principa stvarnosti i zadovoljstva, iako želi živjeti i živi po principu zadovoljstva, ipak se pridržava i principa stvarnosti zato što je oženjen, što znači da je prihvatio brak kao društvenu normu. U njegovu liku ima dosta sličnosti sa samim Wildeom. Kroz njega Wilde šalje svoje misli i doživljaje, on je djelomičan prikaz Wildea kakvog ga je društvo smatralo.

Lik Dorian Gray je glavni lik romana koji obožava samog sebe, svoju sliku. Smatra da je ljepota najvažnija na svijetu. On je lik koji prolazi najveće promjene osobnosti u romanu. Iz nevinog mladića postaje ogorčena, ljuta, zla, pokvarena osoba, za što je dobrim dijelom kriv Lord Henry koji se igrao s njegovim umom. Za Dorianu možemo reći da je izgubio dodir sa stvarnošću. Vodi se principom zadovoljstva, uživa u trošenju novca, provodima, ali na kraju taj princip poprima životinjski instinkt popraćen mržnjom kad odluči priznati Basilu što se dogodilo s portretom te ubija Basila. Prema Freudu, jedan od čimbenika principa zadovoljstva je taj da ima neposredan učinak oslobađanja boli ili patnje (Bressler, 1999) što je vidljivo činom ubojstva Basila, kad je Dorian mislio da će to riješiti bijes i mržnju koju nosi u sebi. (Virnandi, 2008) Kroz lik Dorianu, Wilde oslobađa svoje misli, živi svoje strasti, živi za vječnu ljepotu koju na kraju uništava. U Dorianu vodi borbu dobra i zla, ljepote i svega ružnog oko nas i u nama samima. Postavlja pitanje koliko smo daleko spremni

otići za ljepotu, koliko vrijedi ta ljepota i vrijedi li uopće ako je kraj ružan, ako je sam čovjek iznutra truo i uništen.

4.4. Karakterizacija likova iz romana *Slika Doriana Graya*

Lord Henry Wotton:

- uvaženi gospodin, poželjan gost na večerama i druženjima
- britak na jeziku
- živi opušten život, hedonistički način života
- u braku je, ali ne mari za njega, niti svoju ženu „Muškarci se žene, jer su umorni; a djevojke se udavaju, jer su radoznale: ali oboje se razočaraju.“ (Wilde, 1953: 56)
- na kraju romana rastaje se od žene „Bila mi je vrlo draga. Kuća je bez nje nekako pusta. Naravno, brak je tek navika, vrlo loša navika. Ali ipak, čovjek žali kad izgubi i najgore svoje navike. A možda baš za njima najviše žali. One su tako bitan dio njegove ličnosti.“ (Wilde, 1953: 224)

Basil Hallward:

- slikar
- ne voli se pojavljivati na večerama i salonskim druženjima kao niti posjete galerijama
- najsretniji je u svom slikarskom kutku
- naslikao je svoju najbolju sliku – portret Doriana Graya
- „Umjetnik treba da stvara lijepa djela, ali u njih ne treba staviti ništa od svoje ličnosti. Živimo u vremenu, gdje se ljudi odnose prema umjetnosti, kao da je ona sredstvo za iznošenje nekih autobiografija. Čovjek je naprosto izgubio jasne pojmove o ljepoti. No doći će dan, i ja ću pokazati svijetu, što je ljepota; i baš s toga razloga ne ću da ljudi ikada ugledaju moju sliku Doriana Graya.“ (Wilde, 1953: 19)
- na kraju umire zbog svog najvećeg slikarskog postignuća

Dorian Gray:

- Mladić, nevin, čiste duše
- „Da, on je uistinu prekrasan sa svojim tanko razrezanim purpurnim usnama, prostodušnim modrim očima i kovrčastom zlatnoplavom kosom. U izrazu njegova lica bijaše nešto, što mahom izaziva povjerenje. Na njemu se održavala sva mladenačka iskrenost i gorljiva čistoća mladenaštva.“ (Wilde, 1953: 24)
- zaljubljuje se u svoj portret „Ta ja sam upravo zaljubljen u tu sliku, Basile. Ona je dio mene samoga. Ja to osjećam.“ (Wilde, 1953: 35)
- poželi ostati vječno mlad, a da portret stari „Da ja ostanem vječno mlad, a slika da stari! Sve bih dao za to! Da, na svem svijetu nema toga blaga, koje ja ne bih za to dao! Pa i dušu svoju!“ (Wilde, 1953: 33)
- upoznaje Lorda Henrya, mijenja svoj način života, živi prema načelima Lorda Henrya
- zaljubljuje se u glumicu Sibylu Vane, no jednom prilikom razočara se u njezinu izvedbu na pozornici i prekida zaruke s njom govoreći joj ružne riječi što je djevojku toliko pogodilo da je počinila samoubojstvo – Dorianov prvi grijeh, prva promjena na portretu
- veliki kontrasti u njegovu ponašanju, prouzrokovani portretom; iz mirnog, zaljubljivog mladića, pretvara se u zvijer te na kraju ubije umjetnika koji je naslikao portret
- priznaje Lordu Henryu da je ubio Basila, ali Lord Henry to shvaća kao šalu
- sliku krivi za sve loše što je napravio u životu te je oduči uništiti nožem „Kao što je taj nož ubio slikara, neka sada ubije i njegovo djelo, i sve što ono znači. Taj će nož ubiti prošlost, a kad ona bude mrtva – on će biti slobodan.“ (Wilde, 1953: 234)
- „Kad uđoše, ugledaše na zidu divni portret svoga gospodara, kao što su ga posljednji put vidjeli, u jeku mladosti i ljepote. Na podu ležaše mrtvo tijelo čovjeka u fraku, s nožem zabodenim u srce. Lice bijaše uvelo, puno bora i odvratno. I tek kad pogledaše u njegovo prstenje, oni ga prepoznaše.“ (Wilde, 1953: 235)

5. STVARALAŠTVO ZA DJECU

Stvaralaštvo za djecu, pripada dijelu književnosti koji je namijenjen djeci. „To je posebni dio književnosti koji obuhvaća djela što po tematici i formi odgovaraju dječjoj dobi (grubo uzevši od 3. do 14. godine), a koja su ili svjesno namijenjena djeci, ili ih autori koji nisu namijenili djeci, ali su u toku vremena, izgubivši mnoge osobine koje su ih vezale za njihovo doba, postala prikladna za dječju dob, potrebna za estetski i društveni razvoj djece te ih gotovo isključivo ili najviše čitaju djeca.“ (Crnković, 1971: 7) U svom bogatom stvaralačkom opusu, Wilde je pisao i za djecu, tako je 1888. godine izdana zbirka pripovjedaka *Sretni princ i ostale pripovijetke*, a tri godine kasnije i *Kuća mogranja*. Prva zbirka *Sretni princ i ostale pripovijetke* sadrži pet bajki, a to su *Sretni princ*, *Slavuj i ruža*, *Sebični div*, *Odani prijatelj i Znamenita raketa*. Druga zbirka, *Kuća mogranja*, sadrži četiri bajke, a to su *Mladi kralj*, *Infantin rođendan*, *Zvezdan te Ribar i njegova duša*. U poglavljima koja slijede, detaljnije ću analizirati svaku pojedinu bajku. U vrijeme Wildeova života, bajke su bile popularne, a i sam ih je slušao kao dijete od majke koja je pripovijedala irske i keltske legende. Kako navodi autorica Težak, bajke su „jedan od najstarijih oblika usmenog narodnog stvaralaštva“ (Težak, 2001: 5), a protkane su maštom prepunom čudesnih bića i pojava, a kraj je najčešće sretan završetak. Kako su se vremena mijenjala, tako se mijenjala i struktura bajke. Na početku su to bile klasične bajke čija su obilježja nadprirodna bića, čudesni predmeti i čudesna događanja, a radnja počinje rečenicom *Bio jednom davno...*, dok je završetak glasio *Živjeli su sretno sve do svoje smrti*. Uz to, klasične bajke imale su strogo određenu polarizaciju likova, gdje su zli bili kažnjeni, a dobri likovi nagrađeni. Karakterizaciji lika nije se pridavalo puno pažnje, kako s fizičke tako ni s psihološke strane, sva bit bajke svodila se na borbu dobra i zla. S pojavom Charlesa Perraulta i braće Grimm pojavile su se umjetničke bajke, koje su zadržale bit klasične, ali su ih prilagodili vremenu u kojem su pisane. Za najveći pomak u razvoju bajke zaslužan je Hans Christian Andersen. Iako je ostao vjeran strukturi narodne bajke, često je ideje crpio iz vlastitog života pa je dodavao nove motive, kao što su personificirane biljke i stvari, ali i dječji likovi. U bajku je uveo probleme socijalne tematike, stoga se u njegovim bajkama mogu pronaći tragični završetci, tuga i ironija. Koristio je bajke kao oštru

kritiku društva u kojem živi. Andersenovim stilom kritiziranja društva koristio se i Wilde u svojim bajkama u kojima donosi „mnoge etičke i socijalne istine, bajke s mnogo simbolike i paradoksa, ali pune nježnosti i humanosti.“ (Težak, 2001: 7) Također, „Wildeova je fabula bogata i često isprekidana pejzažnim opisima, opisima psihološkog lika i pripovijedanjem, likovi su slobodni i odgovorni za izbor svoga puta, aktivni su, razmišljaju, analiziraju i kritički promišljaju svoje postupke, mijenjaju se i postaju junacima ili nailaze na nerazumijevanje i porugu.“ (Pintarić, 2008: 118) Ono što još karakterizira Wildeov način pisanja je upotreba biblijskih motiva koji predstavljaju nebeski svijet u kojem se sve prašta i ljubav pobjeđuje sve, nasuprot zemaljskom svijetu koji je okrutan, grešan, ironičan. Samim tim, Wilde izuzima klasično nagrađivanje dobrih likova i kažnjavanje loših, kako su to radili njegovi prethodnici i upravo biblijskim motivima dobre likove nagrađuje bezuvjetnom ljubavi i odlaskom u raj, kao što je to vidljivo u bajci *Sretni princ* u kojoj Bog traži od anđela da mu donesu dvije najdragocjenije stvari u gradu, a oni su donijeli olovno srce i mrtvu pticu. O toj ljubavi govori i autor Paljetak, koji navodi da „Sve Wildeove bajke prožima neka posvemašnja ljubav prema nemogućem (*l'amore de l'impossible*), otvarajući tako vječno privlačni, svezremini prostor pustolovine na putu prema zemlji svih radosti i stvari. One su vjera u Ljubav kao u najveću, pobjedonosnu moć.“ (Paljetak, 2000: 212) „Pojavivši se na kraju 19. stoljeća, Oscar Wilde je otvorio novu stranicu, unio mnoge promjene i bajku uzdigao na najvišu razinu u svakom pogledu: izborom teme i motiva, ustrojem fabule, mjesta i vremena, izborom i karakterizacijom likova i jezično-stilskim osobinama te utemeljio modernu bajku.“ (Pintarić, 2008: 117) Vođeni citatom autorice Pintarić možemo reći da je Andersen započeo stvaranje moderne bajke, a Wilde je podigao na višu razinu. Bajka ima posebnu moć kod djece, ona im „tvrdi kako je svaka preobrazba moguća, kako sve što postoji ima dušu.“ (Težak, 2001: 5) Upravo je to rečenica koja će vrijediti za većinu bajki iz obje zbirke *Sretni princ i ostale pripovijetke* te *Kuća Moganja*.

Autorica Ruggaber (2003) navodi kako prva zbirka *Sretni princ i ostale pripovijetke* sadrži bajke o prijateljstvu, ljubavi, požrtvornosti koje vode ka sreći, stabilnosti i oslobođenju, dok u drugoj zbirci *Kuća Moganja* remeti mir i udobnost s nasiljem,

okrutnošću i izdajom, s kojima se vraća na tradicionalne kategorije između dobrog i zla u bajkama. Postoje veliki kontrasti između ove dvije zbirke, dok prva *Sretni princ i ostale pripovijetke* sadrži kratke bajke, lako razumljive, druga postavlja pitanja morala i sukoba između dobra i zla. Djeci mogu biti zanimljive obje zbirke iako je druga tamnije prirode i možda više namijenjena odraslima upravo zbog sadržaja koji je krasi. Bajke iz *Sretnog princa i ostalih pripovijedaka* su nevine, dok su bajke iz *Kuće mogaćanja* prožete iskustvom. (Ruggaber, 2003) Da druga zbirka *Kuća mogaćanja* nije namijenjena samo dječjem uzrastu već i odraslima je potvrdio i sam Wilde rekavši kako u pisanju te zbirke nije imao samo namjeru zadovoljiti ukus britanskog djeteta, već i odraslih članova britanskog društva. (Ruggaber, 2003) Drugom zbirkom, Wilde je pokušao dočarati stanje vlasti u zemlji, a to je možda najvidljivije u bajci *Mladi kralj* gdje su prikazani veliki kontrasti u društvu, bogati koji imaju sve i siromašni koji nemaju ništa, a rade sve da bi bogati mogli uživati. Ono što je zajedničko u obje zbirke je Wildeova ljubav prema lijepom, tako se u gotovo svim bajkama spominju cvjetni motivi, vrtovi, bogati opisi unutrašnjosti prostorija, posebno istaknuti u bajci *Infantin rođendan*, gdje patuljak šeće odajama palače i divi se izgledu kako palače tako i vrta.

U gotovo svakoj bajci iz obje zbirke mogu se pronaći, već ranije spomenuti, biblijski motivi. Naime, „Biblija čini temelje ideja zapadnoga europskoga kruga, a njezin se utjecaj vidi u mnogim segmentima života i na svim ostalim kontinentima, počevši od ideje ujedinjenja, razvoja religioznosti, politike, zakonodavstva, školstva, kulture itd.“ (Tanjić 2003, prema Piskač, 2009: 277) Već od prvih prijevoda na latinski jezik, zatim na narodne jezike, Biblija je uzimala velik dio utjecaja na književnost, stoga su se sve više ti utjecaji, direktno ili indirektno primjećivali od usmene do pisane književnosti, kroz razne motive. (Piskač, 2009) Niti dječja književnost nije izbjegla utjecaju biblijskih motiva. Tako se primjerice pojam dobrote temelji na „biblijskoj spoznaji, koja govori da ne činimo drugima ono što ne želimo da drugi čine nama.“ (Mihin, 2012: 2) U klasičnim bajkama, ali i u Wildeovim, likovi koji predstavljaju dobro najčešće su djeca, siromašni, poniženi, koji praštaju i vjeruju u ljubav prema bližnjem (Pintarić, 2008), primjerice u bajci *Sebični div* Wilde na indirektan način prikazuje rajski vrt i dvanaest apostola kroz motiv predivnog vrta u kojem raste

dvanaest stabala breskvi (Mirčetić, 2015), ali isto tako djeca predstavljaju dobrotu, nevinost, čistoću i beskrajnu ljubav.

Osim biblijskih motiva, u bajkama Oscara Wildea susrećemo i motiv smrti „pri čemu se ne prikazuje kao konačno stanje nego kao nešto lijepo, dugotrajno i, često, prolazno.“ (Đoić, 2017: 6) „Prikazuje se u obliku sna ili neba, gdje pruža djetetu utjehu. Međutim, u djelima koja djeca čitaju u svojoj kasnijoj dobi, smrt je prikazana kao konačno stanje, ali isto na neizravan način.“ (Đoić, 2017: 11) Kao što sam već ranije spomenula, velika je razlika kontrasta između prve i druge zbirke, a razlika se očituje i u pojmu smrti. Dok u zbirci *Sretni princ i ostale pripovijetke* Wilde prikazuje pojam smrti kao odlazak na bolje, ljepše mjesto i kao svojevrsnu nagradu za požrtvornost, dobrotu i ljubav kao primjerice u bajci *Sretni princ* ili pak *Sebični div*, u drugoj zbirci *Kuća Mogranja* smrt prikazuje realističnije i puno okrutnije, primjerice u bajci *Infantin rođendan*, gdje patuljak umire od tuge. Slično je s bajkom *Mladi kralj*, gdje se u snovima prikazuju Kuga kako hara i usmrćuje ljude te okrutna smrt najmlađeg roba na palubi broda. Jasno je da djeca različite dobi različito percipiraju pojam smrti. Smrt je neizbježan prirodni fenomen s kojim se svi susrećemo, i djeca i odrasli, bilo da se dogodila u našoj neposrednoj blizini, u krugu obitelji ili smo obaviješteni putem medija o događajima u svijetu koji su imali smrtnu posljedicu. Ono o čemu se najčešće radi je činjenica da se od djece pokušavaju sakriti takvi događaji, a ako su se dogodili u krugu obitelji, o njima se ne priča s djecom da ih se zaštiti od osjećaja tuge te da im se bude lakše nositi s novonastalom situacijom. (Arambašić, 2005, prema Đoić, 2017) Djeca mlađa od sedam godina ne razumiju gubitak osobe, ali su intuitivno svjesna da se nešto dogodilo i da se ta osoba neće više vratiti. Ako se radi o njima bliskoj osobi, pojavljuje se osjećaj krivnje i poteškoće sa spavanjem. Djeca u razdoblju od sedme godine do adolescencije bolje razumiju posljedice gubitka osobe, izražavaju svoje emocije koje nose i imaju jake reakcije. Često dolazi do povlačenja u sebe, poteškoća sa spavanjem, pojavljuju se i tjelesne tegobe, a prisutna je i zabrinutost za sigurnost članova obitelji. (Arambašić, 2005, prema Đoić, 2017) Kako navodi autor Crnković „Priča je prevladavanje straha, nemoći, tame, tromosti i nepokretnosti, sputanosti, okrutnosti prirode i njenih sila, čak i smrti. (...) Priča je čarobna zemlja djetinjstva, razdoblja života najmanje

ovisnog o svim nabrojenim ograničenjima.“ (Crnković, 1987: 7) Priča je svojevrsni bijeg od svega ružnog što se dogodilo u nešto čarobno i lijepo gdje se pojam smrti ne prikazuje kao nešto konačno, što je navela i autorica Đoić (2017) i tako djeca lakše mogu podnijeti pojam smrti, stoga je prva zbirka *Sretni princ i ostale pripovijetke* zaista puno bliža dječjem uzrastu nego li je zbirka *Kuća moga moga* koja prikazuje smrt kao nešto konačno, tužno i ružno.

Kao što sam već ranije spomenula, u bajkama Oscara Wildea do izražaja dolaze kontrasti, međutim to više nisu kontrasti tipični za klasične bajke, tj. *dobro-zlo*, već njegovi kontrasti se očituju u oku promatrača kao *lijepo-ružno*, primjerice opis prostorija u palači koje krasi neizreciva ljepota, dok kroz njih hoda patuljak čudnog, neobičnog izgleda u bajci *Infantin rođendan*. Također ironija društvu, oholost izrečeni su na način koji dijete možda ne bi razumjelo, primjerice u bajci *Sretni princ*, gdje se Gradonačelnik na početku bajke divi kipu sretnog princa koji je ukrašen zlatom i draguljima, a kad postane običan kip bez sjaja, zlata i dragulja, Gradonačelnik ga odlučuje zamijeniti jer nije više lijep, a ono što oku promatrača nije lijepo ne koristi. „Wildeove su, dakle, bajke namijenjene onima koji su toliko stari da mogu razumjeti neobičnu njihovu simboliku, a pritom su ostali toliko mladi da s užitkom i zanosom idu za Wildeovom čarobnom svjetiljkom.“ (Krešić, prema Crnković, 1971: 46)

6. SRETNI PRINC

6.1. Kratki sadržaj

Na vrhu grada stajao je kip sretnog princa kojem su se divili svi ljudi. Princ je imao oči od safira, rubin na maču, a sav je bio prekriven listićima suhog zlata. Bogati su se divili kako je lijep, a djeca iz sirotišta su u njemu vidjela anđela iz svojih snova. Jedne hladne studene noći, gradom je proletio Lastavić koji se spremao na put za Egipat, ne bi li se tamo pridružio svojim prijateljima koji su još prije šest tjedana otputovali u toplije krajeve. On je ostao zbog svoje ljubavi prema Trski, čiju je ljubav pokušao osvojiti cijelo ljeto. Na kraju je odustalo od ljubavi jer je Trska veću naklonost davala vjetru. Tražeći sklonište na kojem će prenoćiti, Lastavić je sletio na stopala sretnog princa, kad iz vedra neba na njega kapne krupna kaplja, pa zatim još jedna. Prije negoli je pala i treća kap, Lastavić je pogledao u kip sretnog princa i vidio da suze teku niz njegovo lice. Upitao ga je zašto plače, pa ipak je on Sretan princ. Na to mu je princ odgovorio da plače zbog sveg tužnog što je u njegovu gradu koji on nije vidio iza zidina svoje palače, u kojoj je tuzi bio ulaz zabranjen. Dok je imao ljudsko srce, vidio je samo lijepe i sretne stvari zbog kojeg su ga ljudi i zvali Sretnim princem, a sad, iako ima olovno srce, ne može ne plakati zbog tuge koja se u njemu skupila. Prve noći, princ upita Lastavića ne bi li ostao s njim i odnio siromašnoj švelji čiji je sin bolestan, rubin s njegova mača, na što je Lastavić pristao. Sljedeće jutro Lastavić je odletio u grad, spremao se da kad padne noć, odleti na put za Egipat. Uvečer, došao se oprostiti sa Sretnim princem, na što ga je on zamolio da samo još jednu noć ostane s njim i odnese jedan safir iz njegova oka u malu tavansku sobicu za promrzlog i izgladnjelog studenta koji je pokušao dovršiti svoju dramu, što je Lastavić i učinio. Trećeg dana, Lastavić je proletio gradom, pa se uvečer vratio oprosti od princa, a on ga je opet zamolio da ostane s njim još jednu noć jer dolje na trgu sjedi mala prodavačica šibica koja nema ni cipela, ni čarapa ni kape na glavi, a ako se vrati kući bez novaca otac će je tući. Zamolio je Lastavića da uzme drugi safir iz njegova oka i odnese ga djevojčici, što je rastužilo Lastavića jer će princ oslijepiti uzme li mu i drugi safir, ali ipak je to učinio. Po povratku princu, obećao mu je da će ostati s njim zauvijek. Lastavić je svaki dan letio gradom i pričao princu što je vidio, a on bi mu rekao da uzme listić po listić suhog zlata i nosi ga potrebitima, sve dok

kip sretnog princa nije izgledao tmurno i sivo. Zapao je snijeg i zima je zamrznula ulice grada. Mali Lastavić znao je da se njegov kraj bliži jer nije mogao podnijeti toliku hladnoću. Sletio je na rame sretnog princa ne bi li se oprostio, poljubio ga u usne i pao ispred njegovih stopala. U tom trenu se prinčevo olovno srce prepolovilo. Sutradan, Gradonačelnik i gradski vijećnici su zaključili kako je kip ružan i da ga moraju maknuti jer kad nije više lijep, ne koristi više. Kip su odlučili rastaliti u talionici, ali olovno srce nisu uspjeli pa su ga bacili na smetlište gdje je ležao i mrtav Lastavić. Bog je poslao svog anđela da mu donese dvije najdragocjenije stvari iz grada, a anđeo mu donese olovno srce i mrtvog Lastavića.

6.2. Analiza

Naslov	Sretni princ
Autor	Oscar Wilde
Tema	dobrota sretnog princa i Lastavića
Pouka	Dobrota i poštenje se uvijek nagrađuje.
Glavni likovi	Sretni princ, Lastavić
Sporedni likovi	Gradonačelnik, švelja, student, prodavačica šibica, gradski vijećnici, anđeli, Bog
Mjesto radnje	trg, obala rijeke, soba u potkrovlju, siromašna kuća
Vrijeme radnje	kasna jesen, zima

Sretni princ za vrijeme svog života bio je zaštićen od svih nedaća, tuge izvan zidina i nije znao kako izgleda pravi život ljudi. Nakon smrti, njegov kip je postavljen iznad grada i svi su mu se divili, no koliko je on bio lijep kao kip, sa svim ukrasima, toliko je bio i tužan jer tek tada lik sretnog princa upoznaje život. Lastavić je lik koji je ostavio sve zbog ljubavi. Prvo je zbog ljubavi prema Trski ostavio prijatelje koji su odletjeli u Egipat, a zatim je žrtvovao svoj život zbog ljubavi prema Sretnom princu i pomaganju potrebitima. Gradonačelnik i gradski vijećnici su likovi koji prezentiraju ljude kojima nije stalo do ljudi koji su različiti od njih, a na to nas upućuju rečenice u

zadnjem dijelu bajke „Rubin mu je ispao iz mača, nema očiju i više nije zlatan – rekao je Gradonačelnik- zapravo, jedva da je bolji od kakva prosjaka. – A do nogu mu leži i mrtva ptica- nastavio je Gradonačelnik. – Moramo zbilja izdati proglas da se pticama zabranjuje umirati ovdje.“ (Wilde, 2012: 17) U liku sretnog princa, vidimo i portret samog Wildea „Za Princa se može reći da je stvarni portret samog Wildea, odnosno umjetnika koji svojim djelom obogaćuje život drugih ne očekujući nikakvu nagradu.“ (Paljetak, 1997: 72), a u liku Gradonačelnika i vijećnika društvo koje ne prihvaća ljude drugačije od sebe. Ova bajka je svojevrsna najava onog što se tijekom sljedećih godina Wildeova života dogodilo. Rečenica „Budući da više nije ni lijep, nije ni koristan“ (Wilde, 2012: 17), postavlja pitanje umjetnosti i ljepote, zar ono što nije lijepo ne koristi? Tu je vidljiv Wildeov utjecaj esteticizma. Nadalje, lik sretnog princa, potaknut onime što je vidio u gradu, siromaštvom, blijedom, ne dvoji treba li pomoći, nego sve što ima na sebi, a da vrijedi, razdjeljuje siromašnima i potrebitima. U tom mu pomaže Lastavić koji nije imao srca odbiti sretnog princa, već postaje njegove oči, leti gradom i pomaže. Ta požrtvornost i dobrota, a nadasve ljubav prema drugima koju nas Krist uči, upravo su biblijski motivi jer se na kraju bajke pojavljuje lik Boga i anđela koji nagrađuju sretnog princa i Lastavića „...jer u mom Rajskom vrtu ta mala ptica pjevat će u sve vijeke, a u mom zlatnom gradu zauvijek će me hvalit' Sretni princ“ (Wilde, 2012: 18). U bajci, osim biblijskih motiva, Wilde opisuje daleke egzotične krajeve putem lika Lastavića koji je trebao krenuti na put za Egipat „Sutra će prijateljice moje odletjeti prema Drugom slapu. Vodenkonj leži tamo u šašju, a na velikom granitnom prijestolju sjedi Bog Memnon.“ (Wilde, 2012: 11) Postoji još jedan specifičan lik, a to je djevojčica sa šibicama u kojoj se vidi utjecaj pisca Hansa Christiana Andersena, a ujedno tako mu Wilde odaje počast. Iako u bajci Hansa Christiana Andersena djevojčica umire, Wilde ju u svojoj bajci spašava „Šibice su ispale u jarak i sve su se uništile. Otac će je istući ne donese li kući malo novca, i ona sada plače. Cipela nema, ni čarapa, i gologlava je. Izvadi mi i drugo oko i daj joj ga i otac neće je tući.“ (Wilde, 2012: 13)

7. SLAVUJ I RUŽA

7.1. Kratki sadržaj

Dok je Slavuj sjedio na grani starog hrasta, začuo je vapaj Studenta za crvenom ružom. Naime, od svog cvijeća, crvenih ruža nije bilo u studentovom vrtu, a djevojka kojoj je želio pokloniti ružu, obećala mu je da će plesati sve do jutra. Slavuj se raznježio jer je napokon ugledao vjernog ljubavnika o kojem je pjevao cijele dane i noći, ljubavnika koji je spoznao ljubav uz svu filozofiju i sve mudrosti svijeta koje je učio. Student je legao na travu i plakao, dok su se zeleni gušter, leptir i tratinčica pitali što mu je, na što im je Slavuj odgovorio da plače zbog crvene ruže. Slavuj je raširio krila, poletio visoko u nebo i letio do prve ruže koju je zamolio da mu da jednu crvenu ružu, na što je ona odgovorila da ima samo bijele ruže i poslala ga drugoj ruži. Kada je sletio na granu druge ruže i zatražio crvenu ružu, ruža mu je odgovorila da ona ima samo žute ruže i uputila ga ruži ispod studentovog prozora. Sletio je Slavuj na granu te ruže, zatražio isto, a ona mu je odgovorila da ove godine na njezinim granama neće biti crvenih ruža jer joj je zima sledila žile, a mraz oštetio pupoljke. Slavuj nije odustao i pitao je postoji li koji način da dobije crvenu ružu, na što mu je ona odgovorila da mora nabosti svoje srce na trn i pjevati cijelu noć na mjesecini dok je svojom krvlju ne oboji. Iako mu se cijena života činila prevelika za jednu crvenu ružu, on to ipak odluči učiniti. Proletio je vrtom, otpjevao posljednju pjesmu starom hrastu, uvečer sjeo na ružinu granu, prslonio prsa trnu i pjevao cijelu noć na mjesecini. Kako je on pjevao, tako se stvarao list za listom na ruži dok se nije stvorila najljepša ruža. Ruža je bila blijeda, a onda je stablo ruže zamolilo Slavuja da pritisne svoja prsa jače na trn, ne bi li ju krv obojila u crveno. Tako je i bio, kad je trn probio srce slavuja, latice ruže napunile su se crvenom bojom, a pjesma Slavuja je slabila sve dok nije svoje umorno tijelo plegao u visoku travu s trnom u srcu. Sljedećeg podneva, kada se Student probudio, ugledao je na stablu pored svog prozora najljepšu i najcrveniju ružu koju je ikad vidio. Otrgao je ju i požurio profesorovoj kćeri. Ona nije bila oduševljena ružom jer joj ne bi pristajala haljini, a u međuvremenu kancelarov nećak poklonio joj je prave dragulje, za koje je ona smatrala da su vredniji nego cvijeće. Ražalošćen Student bacio je ružu na cestu gdje ju je pregazio kotač kola.

7.2. Analiza

Naslov	Slavuj i ruža
Autor	Oscar Wilde
Tema	neuzvrćena ljubav Studenta i Slavujeva požrtvovnost u ime ljubavi
Pouka	Ljubav ne poznaje granice, niti materijalno stanje.
Glavni likovi	Slavuj, ruža, Student
Sporedni likovi	djevojka, kancelarov nećak
Mjesto radnje	vrt, soba
Vrijeme radnje	rano proljeće, noć

„Slavuj i ruža je žalosna priča o prezrenim osjećajima i velikoj žrtvi koja se prinosi za nekoga koji je ne shvaća i koja je na taj način besmislena (a je li ipak besmislena?).“ (Crnković, 1971: 46) Autor Mirčetić navodi kako se u ovoj bajci spajaju esteticizam s kršćanskom etikom „Sa jedne strane, u liku Slavuja predstavljen je umetnik koji ide toliko daleko da daje i svoj život za umetničko delo – crvenu ružu, a sa druge, on to čini zbog ljubavi prema bližnjem, Studentu, kome želi da pomogne da ostvari svoju ljubav.“ (Mirčetić, 2015: 160) Također, spomenuti autor uzima crvenu ružu kao središnji pojam oko kojeg se priča kreće, ruža ima simbol umjetničkog djela, ljubavi i smrti. Ona je početak radnje, vrhunac radnje i kraj radnje. Radnja započinje tugovanjem Studenta za crvenom ružom koje nema u svom vrtu, što je čuo Slavuj i povjerovao da se radi o pravoj ljubavi „Ono o čemu ja pjevam njemu donosi patnju, ono što je za mene radost, za njega je bol. Ljubav je zaista divna. Dragocjenija je od smaragda i skupocjenija od čistih opala. Biseri i šipci ne mogu kupiti je, niti je izložena na tržnici. Trgovci je ne mogu nabaviti, niti se može na vagi izmjeriti za zlato.“ (Wilde, 2012: 20) Kako mu se srce slamalo na Studentove jecaje za crvenom ružom, slavuj je pristao na žrtvu koju mu je stablo ruže uvjetovalo za jednu crvenu ružu. Slušajući pjev Slavuja, student je iznio svoje misli o Slavuju „On je nalik većini umjetnika; sav je izvještačen, bez ikakve iskrenosti. On se ne bi žrtvovao za druge. Misli samo na glazbu, a svatko zna da su umjetnosti

sebične.“ (Wilde, 2012: 23) Da se umjetnici bore za svoje djelo, da će ga napraviti pod svaku cijenu, prikaz je Slavuja koji bode svoje srce na ružin trn uz pjev ne bi li njegova krv bolje bojala latice ruže. Izlaskom sunca, njegovo najveće djelo je gotovo, a njegovo beživotno tijelo pada u travu. Slavuj je žrtvovao svoj život za tuđu ljubav, ali u ovoj Wildeovoj bajci nije nagrađen, niti je otišao u nebesa, već je ostao zaboravljen u visokoj travi. Ono što je paradokсно u ovoj bajci je činjenica da je na kraju djevojka odbila Studenta koji joj je donio ružu, zbog dragulja kojeg je dobila od kancelarova nećaka. „...- a svatko zna da su dragulji daleko skuplji od cvijeća.“ (Wilde, 2012: 27) To nas vraća na početak kada je Slavuj govorio da ljubav nema cijenu, naposljetku crvena ruža nije imala cijenu mjerljivu u zlatnicima i draguljima već u jednom oduzetom životu koji nema cijenu. Kako ljubav nema cijenu, tako niti prava umjetnost nema cijenu i to je ono što nam Wilde poručuje. On kao umjetnik dao je život za svoja djela, unio je svoj život u svoja djela, a njegov život završio je jadno kao i Slavujev u visokoj travi. Motiv Slavuja, svog glavnog lika, Wilde pronalazi u Andersenovoj bajci o caru i slavuju gdje „ono umjetno i prazno suprotstavlja onom stvarnom i iskrenom kakvi su Slavujev čin i žrtva u odnosu na plitku ljubav Studenta i njegove isprazne dragane.“ (Paljetak, prema Wilde, 2012: 72).

8. SEBIČNI DIV

8.1. Kratki sadržaj

U velikom, lijepom vrtu, prepunom cvijeća, stabala bresaka i mekom zelenom travom svaki dan poslije škole, igrala su se dječica. Bio je to divov vrt, kojeg nije bilo punih sedam godina. Jedno poslijepodne dok su se djeca igrala, div se vratio, potjerao djecu iz svog vrta, ogradio ga visokim zidom i stavio ploču s natpisom da će prekršitelji biti kažnjeni. Djeca bi dolazila nakon škole do zida i razgovarala kako im se bilo lijepo igrati u divovom vrtu. Kako je zima prošla, proljeće je pokucalo na vrata, sve obasulo sitnim cvijećem, ptice su veselo cvrkutale, a vesela dječica se igrala. No samo je u divovom vrtu ostala zima. Snijeg je prekrrio travu, a Mraz posrebrio drveće. Pozvali su vjetar Sjevernjak i Tuču te se svi zajedno nastanili u divovom vrtu. Gledajući kroz prozor, divu nije bilo jasno, zašto u njegov vrt toliko kasni proljeće. Jednog jutra, div je začuo pticu kako pjeva ispred njegova prozora. Kad se približio prozoru, ugledao je dječicu koju su se ušuljala kroz malu rupu kako se igraju u njegovu vrtu. Zajedno s dječicom, vratilo se i dugo očekivano proljeće u divov vrt, no u najdaljem kutku vrta, jedan je mali dječak plakao ispod drveta, a drvo koje je spustilo grane najniže što je moglo ne bi li se dječak popeo, ipak nije bilo dovoljno i dječak je nastavio plakati. Diva je to raznježilo i on je šuljajući se došao u vrt k malom dječaku, dok su se ostala djeca prestrašila i pobjegla. Nježno ga je primio za ruku i pomogao mu popeti se na drvo. Drvo se rascvalo, ptice su ponovno zapjevale, a dječak je obgrlio i poljubio diva. Vidjevši to, ostala dječica su se vratila, a div je srušio zid. Sljedećeg dana djeca su se došla igrati, a div im se pridružio u igri, no malenog dječaka više nije bilo. Prolazile su godine i godine, div je ostario, više se nije igrao s djecom već ih je gledao iz naslonjača. Jednog zimskog dana, div je ugledao dječaka ispod onog najdaljeg drveta, prepunog blijedih cvjetova. Požurio je svom najboljem prijatelju i vidio mu rane na rukama i nogama. Na pitanje od čega su mu te rane i tko ga je ozlijedio, dječak mu je odgovorio da su to rane od ljubavi. Zatim ga je div upitao tko je on, dječak mu je odgovorio, da mu je div jednom dopustio da se on igra u njegovu vrtu, a danas ga on vodi u svoj vrt, raj. Kad su poslijepodne došla djeca u divov vrt, pronašli su ga mrtvog pod drvetom, prekrivenog bijelim cvjetovima.

8.2. Analiza

Naslov	Sebični div
Autor	Oscar Wilde
Tema	Divovo uviđanje vlastitog ponašanja
Pouka	Ako otvorimo srce drugima i odnosimo se prema njima s dobrotom i ljubavi, tako će nam biti i vraćeno. Pronaći ćemo mir u srcu i duši.
Glavni likovi	div
Sporedni likovi	djeca, dječak s ranama na rukama, Snijeg, Mraz, Sjevernjak i Tuča
Mjesto radnje	vrt
Vrijeme radnje	proljeće, ljeto, jesen, zima

U bajci *Sebični div*, Wilde posebno naglašava kršćanstvo, neki od biblijskih motiva su više nego očiti, dok su drugi vješto sakriveni u vrtu s mekom, zelenom travom, kako stoji u uvodu bajke. Ova bajka ima snažnu moralnu poruku da se svi mogu promijeniti, a za to je potrebna ljubav. Kao što sam navela, bajka započinje opisom vrta „U travi je mjestimice raslo prekrasno cvijeće nalik na zvijezde, a bilo je tamo i dvanaest stabala bresaka koje bi se u proljeće osule nježnim cvjetovima ružičaste i biserne boje, u jesen bi rodile bogatim plodom.“ (Wilde, 2012: 29), ono što je posebno u opisu je broj dvanaest koji se spominje u broju stabala bresaka, a iz njega se može vidjeti broj Kristovih učenika, a sam opis vrta djeluje kao opis nebeskog carstva. (Mirčetić, 2015) Nakon što je div protjerao djecu iz vrta, proljeće više nije dolazilo u njegov vrt, dok je u vrtovima izvan zidina divova doma, stizalo na vrijeme. Jedini stalni stanovnici divova vrta bili su Snijeg, Mraz, Sjeverni vjetar i Tuča koji djeluju hladno, tužno, osamljeno, a isto tako djeluju kao četiri jahača apokalipse koji predstavljaju zlo za ljude na Zemlji koji gube humanost i odlike ljudskosti. Stanje u divovu vrtu se mijenja kad djeca pronađu prolaz i ušuljaju se u vrt. Preobrazba vrta dogodila se dolaskom djece, a preobrazba diva kad je pomogao malenom dječaku da se popne na stablo. Upravo taj dječak je biblijski motiv samog

Isusa Krista, a to vidimo iz opisa „Jer na dječakovim dlanovima vidjeli su se tragovi dvaju čavala i tragovi dvaju čavala vidjeli su se na malim nogama.“ (Wilde, 2012: 34) Na divovo pitanje tko ga je ranio, dječak je odgovorio da su to rane od Ljubavi. Ta promjena godišnjeg doba, promjena iz sebičnosti u dobrotu, rezultirala je odlaskom u raj nakon smrti „Ti si jednom dopustio da se igram u tvom vrtu, danas ćeš sa mnom poći u moj vrt koji se zove Raj.“ (Wilde, 2012: 35) Da su djeca ono najljepše na svijetu, najvrednije pomislio je i sam div „Imam mnogo prekrasnog cvijeća – govorio je on – ali djeca su najljepša od svih cvjetova.“ (Wilde, 2012: 34) te je shvatio „kako je prava sreća i ljepota života u dijeljenju onoga što imaš s drugima.“ (Crnković, 1971: 45)

9. ODANI PRIJATELJ

9.1. Kratki sadržaj

Priča započinje razgovorom starog voluhara i patke koja pokušava naučiti svoje pačice stoj na glavi, kad joj je voluhar dobacio da su joj djeca neposlušna, na što je ona njemu odgovorila da nema roditeljske osjećaje jer se nije nikad ženio niti imao djece. Voluhar je rekao kako je važnije imati pravog odanog prijatelja, nego ljubav. Njihov razgovor načula je konopljarka koja se ponudila ispričati im jednu priču o prijateljstvu. Bio je jednom jedan mali Hans koji je bio dobre ćudi, blagog srca, a živio je u siromašnom kućerku i ponosno radio u svom vrtu prepunom biljaka i cvijeća. Svi su se divili njegovom vrtu. Njegov najodaniji prijatelj bio je bogati mlinar Hugh. Svaki put kad bi mlinar prolazio, Hans mu je dao cvijeće ili voće kad je bila sezona, a mlinar je tvrdio kako pravim prijateljima sve treba biti zajedničko. Iako su susjedi znali prokomentirati kako Hans nikada nije ništa primio od prijatelja mlinara, a on njemu stalno nešto daje, Hans se nije zamarao tim, bilo mu je draže slušati mlinarove riječi kako se hvalio kako ima divnog prijatelja. U proljeće, ljeto i jesen Hans je bio zadovoljan i sretan jer je uvijek imao posla u svom vrtu, čije je plodove prodavao na trgu, ali za vrijeme zime bilo mi je teško te ponekad nije imao niti za kruh. Mlinar ga nikada nije zimi posjećivao jer je smatrao ako je netko u nevolji ne treba ga dodatno opterećivati sa svojim dolascima, s čim se slagala i njegova žena. Najmlađi mlinarov sin predložio je da pozovu Hansa kod njih te će mu on dati polovicu svoje juhe i pokazati svoje bijele kuniće. Na taj prijedlog, mlinar se razbjesnio, bio je ljutit na sina što ništa ne uči u školi jer da uči, znao bi da ako pozovu Hansa na večeru u toplu kuću, s puno hrane na stolu i dobrog vina, Hans bi mogao biti zavidan, a zavist je loša. Mlinar brine o svom prijatelju da ne bude zavidan. Čim je zima otišla, a proljeće stiglo, Hans je krenuo uređivati svoj vrt, a mlinar ga je otišao posjetiti, noseći veliku praznu košaru za cvijeće. U razgovoru dvojice prijatelja, Hans mu je otkrio da je morao prodati svoje tačke, srebrni lonac i srebrna dugmeta s kaputa kako bi uspio preživjeti zimu, ali sad će ih sve otkupiti kad proda cvijeće na trgu. Mlinar mu je odlučio pokloniti svoje stare tačke koje treba popraviti jer je on sebi ionako kupio nove. Tad Hans sav veseo kaže da ima jednu staru dasku kojom će ih popraviti, na što se mlinar nadoveže kako baš njemu treba

jedna daska da popravi krov na suši. Hans mu pristane dati dasku, na što mlinar traži i cvijeće, zauzvrat za tačke. Kad je napunio mlinarevu košaru, nije mu ostalo dovoljno da ode na tržnicu, ali skromnom Hansu bilo je važnije prijateljstvo. Sutradan, mlinar je tražio od Hansa da mu odnese i proda veliku vreću brašna na trgu jer on nije mogao, a kad mu je Hans pokušao objasniti da danas ne može, mlinar mu je rekao da je to nezahvalno od njega jer mu je ipak dao tačke, pa je Hans otišao na trg. Sljedeći dan, mlinar je došao po novac od prodaje i tražiti novu uslugu od Hansa, trebalo je popraviti rupu na suši, što je Hans učinio, a mlinar mu već naredio da sljedeći dan odvede njegove ovce u planinu. Hans se nije bunio jer kad god bi nešto rekao, mlinar bi mu spomenuo tačke. Dok je jedne večeri Hans sjedio kod ognjišta, a vani bila strašna oluja, mlinar ga je došao tražiti pomoć da ode po liječnika zato što je njegov sin pao i ozlijedio se, a vani je ružno vrijeme i on ne može ići. Hans je pristao i tražio mlinara da mu posudi fenjer, što je mlinar odbio jer je fenjer bio nov i on nije želio da mu se što dogodi. Hans je stigao liječniku, on je odjurio na konju mlinarovom sinu, dok je Hans morao pješaćiti za njim. Kako je bilo vrijeme jako loše, Hans nije znao kamo ide pa je zakoračio u močvaru punu jama i utopio se. Svi su došli na njegovu sahranu, a mlinar je bio u prvom redu. Žalili su kako je velika šteta što je Hans otišao, a mlinar je prokomentirao kako je šteta njemu jer mu je skoro poklonio tačke, a sada ne zna što će s njima.

9.2. Analiza

Naslov	Odani prijatelj
Autor	Oscar Wilde
Tema	Lažno prijateljstvo
Pouka	Ne treba slijepo vjerovati ljudima, već se truditi raspoznati prave prijatelje od onih koji to glume. Pravi prijatelji se poznaju u nesreći.
Glavni likovi	Hans, mlinar Hugh
Sporedni likovi	mlinarov sin, mlinarova žena, liječnik, voluhar, patka, konopljarka
Mjesto radnje	mlinarova kuća, Hansova kuća, močvara, trg
Vrijeme radnje	zima, proljeće, olujna noć

„Odani prijatelj je ironičan, gotovo ciničan prikaz dobre naivnosti i plemenitosti koju do krajnjih granica iskorištava podla i samouvjerena praktičnost pod krinkom prijateljstva.“ (Crnković, 1971: 45) Mali Hans je dobroćudan, plemenit, radišan, drag lik ove bajke, dok je mlinar Hugh lik koji puno priča, malo radi i ništa ne daje. On je lik koji se koristi lažnim prijateljstvom da ostvari svoje ciljeve. Glumi da mu je stalo do Hansa, a zapravo mu je stalo samo do osobnih stvari. Ovo nije tipična priča, iz više razloga. Naime ovu priču pričaju životinje, a priča ima moralnu poruku, tako da bismo mogli reći da je ovo priča u priči, odnosno basna koju pričaju životinje, a ljudi su pokretači radnje. U ovoj bajci Wilde odstupa od svojih već tradicionalnih primjera ljepote kroz bogate vrtove i kršćanstva. Dapače, u ovoj bajci dobro je kažnjeno smrću, dok zlo i dalje živi. Glavni pokretač ove radnje je zapravo jedna stvar, a to je tačka koju je mlinar trebao dati Hansu. Ono na što Wilde ovdje misli je visoko društvo koje nešto daje siromašnijem dijelu društva, a oni ipak moraju dobro odraditi što se od njih traži da dobiju to nešto, što na kraju nikad niti ne dobiju. Od svih bajki, ova ima najjaču poruku, govori o onom što nas svaki dan okružuje, govori o lažnom prijateljstvu, o lažnim obećanjima i naivnim ljudima koje krasi dobrota i ljubav prema drugome koji će pomoći u svakoj situaciji, a na kraju ne budu nagrađeni.

Jedini lik koji u ovoj bajci koji želi pomoći Hansu, koji recimo to tako, ima zdravo razmišljanje, je mlinarev sin. To je vidljivo kad razgovaraju za večerom, tijekom hladnih zimskih dana, pitajući se kako vrijeme provodi Hans „Ako je mali Hans u nevolji, ja ću mu dati polovicu svoje juhe i pokazat ću mu svoje bijele kuniće.“ (Wilde, 1987: 129), na što mu otac govori da je glup i drži monolog zašto ne bi trebali pozvati Hansa. Ovdje Wilde opet naglašava tu dječju dobrotu i nevinost koju smo ranije vidjeli u bajci Sebični div. No, u ovoj bajci, dijete nije smekšalo srce odraslih, već ga razljutilo. Također, Wilde u ovoj bajci šalje i kritiku ljudima koji su kao Hans, koji se ne bune na zlostavljanja koja drugi vrše na njima, kao u ovom slučaju mlinar. (Mirčetić, 2015) Ako gledamo lik Hansa u odnosu na likove sretnog princa, Slavuja, sebičnog diva onda se i ne razlikuje svojom požrtvovnošću i ljubavi prema drugima od navedenih likova, no najveća je razlika u tom što sretni princ i sebični div na kraju odlaze u raj, Slavuj dobije crvenu ružu, dok kod lika Hansa dio nagrađivanja za dobrotu je izuzet i on završava mrtav u močvari. (Mirčević, 2015) Također, ova bajka podsjeća na bajku Hansa Christiana Andersena koje se zove *Veliki i mali Nikola*.

10.ZNAMENITA RAKETA

10.1. Kratki sadržaj

Priča započinje dolaskom mlade ruske princeze na dvor kraljevića za kojeg se udaje. Svi su se divili njezinoj ljepoti, a ni sam princ nije skrivao svoju očaranost budućom ženom. Nakon tri dana priprema, održala se svadbena svečanost. Princeza i kraljević držali su se za ruke, zaljubljenih pogleda i pili iz čaše od bistra kristala. Govorilo se da jedino pravi ljubavnici mogu piti iz tih čaša jer čim bi ih dotakle lažne usne, čaša bi posivjela i zamutila se. Nakon večere, mladenci su zaplesali dok je kralj svirao na flauti. Posljednja točka programa bio je spektakularan vatromet kojem se princeza jako radovala jer ga nikada prije nije vidjela. U vrtu je sagrađena pozornica, a kraljevski pirotehničar pripremio je vatromet. Dok je on pripremao i slagao pozornicu, rakete su međusobno počele razgovarati. Prva je započela mala puckavica pa se uključio žarki kolut sa svojim primjedbama na koje je komentirao zamišljeni, plameni kotač. Dok su oni pričali, začuo se suhi kašalj, kojim se koristila dugačka raketa kad bi željela pažnje. Raketa je djelovala bahato, umišljeno i bila je sama sebi dovoljna, bila je uvjerena da se kraljević oženio njoj u čast, baš na dan kad je ona trebala uzletjeti. Iako su joj duge rakete govorile da je vjerojatno obrnuta situacija, duga raketa nije marila za njihovo mišljenje. Ona je bila plemenita podrijetla, kako je sama kazala i samim tim bolja od drugih, a kako druge rakete nisu željele ulaziti u raspravu s njom jer su shvatile da nema smisla, samo su joj kratko prokomentirale da joj je bolje da ostane suha jer inače neće ničemu služiti. Duga raketa se u inat rasplakala. Kad je vatromet započeo, sve rakete su se vinule do zvijezda i priredile pravi igrokaz na noćnom nebu, dok je duga raketa ostala na zemlji jer je bila toliko mokra od suza da se nije mogla zapaliti. Ona je sama sebe uvjeravala da su je ostavili za još svečaniju prigodu. Sljedeći dan, dok su radnici čistili, jedan ju je primijetio i bacio u jarak iza zida. U blatnjavom mulju, raketa je pomislila da su je poslali u otmjeno kupalište da se oporavi. Prva je s njom pričala žaba, koja ju je dodatno razljutila. Kad je ona otišla, došla je bijela patka za koju je raketa smatrala da je neuka, nižeg staleža i sa sela. Kako se patka nije dala isprovocirati, već se okrenula i otišla za svojim poslom, raketa je ostala sama u mulju. Nakon nekog vremena, došla su dva dječaka, koja su skupljala štapove za ogrjev. Tako su uzeli i dugačku raketu, a

ona je mislila da su to ljudi s dvora koji su došli po nju. Dječaci su zapalili vatru, stavili kotao na nju i zaspali pored, a raketa se još neko vrijeme nije mogla zapaliti s obzirom koliko je bila mokra. Kad je osjetila trenutak da će se zapaliti i vinuti u zrak, bila je ponosna što će svijet vidjeti tu znamenitu raketu i bila je uvjerena da će se samo o njoj pričati. Međutim, bio je bijeli dan, nitko ju nije vidio, čak niti dječaci jer su zaspali, od nje je ostao samo štap koji je pao na leđa guski koja je šetala pored jarka.

10.2. Analiza

Naslov	Znamenita raketa
Autor	Oscar Wilde
Tema	Uobraženost duge rakete
Pouka	Svijet se ne vrti oko jedne osobe. Kako se odnosimo prema drugima, tako će se i oni odnositi prema nama.
Glavni likovi	Duga raketa (znamenita)
Sporedni likovi	kralj, kraljević, ruska princeza, puckavica, žarki kolut, plameni kotač, žaba, bijela patka, dječaci, guska
Mjesto radnje	dvor, močvara
Vrijeme radnje	svadbena svečanost

Bajka *Znamenita raketa* na neki način ismijava umjetnika (genija), osobu koja razmišlja drugačije „ti zaboravljaš da sam ja jako neobična i jako znamenita. Ta svak može imati obične pameti. Ali ja imam mašte jer nikada ne mislim na stvari kakve su zaista; ja svagda mislim na njih kao da su sasvim drugačije.“ (Wilde, 1987: 145) Lik znamenite rakete je zaista uobražen, pravi se važna, bolja je od drugih, misli samo na sebe i očekuje da to isto čine i drugi. Smatra da su se kraljević i princeza vjenčali u njenu čast, a kad je došlo vrijeme vatrometa, a ona nije odletjela u zrak, smatrala je da ju čuvaju za neku svečaniju prigodu. Najveća ironija je činjenica da je na kraju ispunjena želja rakete da odleti u nebo, samo što se to dogodilo po danu, kad nitko

nije gledao, a ona je i dalje uvjeravala sebe kako radi nešto posebno „Zapalit ću sav svijet i nadat ću toliku graju da cijelu godinu nitko neće govoriti ni o čemu drugome.“ (Wilde, 1987: 152), a kada se rasprsnula, štap koji je ostao od nje pao je na leđa guske. Kroz lik rakete, Wilde ismijava koncept odabranih i lažne elite koji nešto pokušavaju, stvaraju, a na kraju od toga ne ispadne ništa. Umjetnik je znamenita raketa, a umjetničko djelo zapravo je štap koji na kraju neslavno pada. U bajci se spominje prava ljubav između kraljevića i princeze koja se očituje iz čaša od bistra kristala „Jedino vjerni ljubavnici smjeli su piti iz te čaše jer čim bi se te čaše dodirnule lažne usne, čaša bi posivjela i zamutila se i natmurila. – Svima je jasno da se oni ljube – reče mali paž – jasno kao kristal!“ (Wilde, 1987: 142) Ova bajka znatno je drugačija od ostalih koje je Wilde pisao, upravo zbog toga što su izostavljeni neki motivi koje je koristio u ostalim bajkama. Primjerice, raketa nije spoznala ljepotu i dobrotu, a kamo li ljubav koja bi joj podarila prijatelje i pokazala ljepotu života koju su vidjele druge rakete. Ona je od početka do kraja bajke ostala ista i dapače sa svakom rečenicom drugog lika koja njoj nije odgovarala, nesvjesno je tonula sve dublje pokušavajući objasniti sama sebe.

11. MLADI KRALJ

11.1. Kratki sadržaj

Priča započinje večer prije krunidbe šesnaestogodišnjeg mladića te njegovom pričom o djetinjstvu. Njegova majka, kćer jedinica starog kralja, upustila se u vezu s mladićem nižeg staleža iz koje se rodio dječak. Nedugo nakon rođenja, dječak je ostavljen siromašni pastirima koji su ga odgojili. Kako je kralj stario, nije želio da njegova loza odumre pa se predomislio i poslao sluge po dječaka. Dječak je u palaču stigao kao siromah, a tamo su ga dočekale fine odore, dragulji i brojni službenici. Sve bogatstvo koje je vidio izazvalo mu je sjaj u očima i osmijeh na licu. Nakon što je ceremonija prije spavanja završila, lagao je u svoju raskošnu postelju i zaspao. Noć prije krunidbe, mladić je imao tri sna iz kojih se budio vriskom. U prvom snu, pronašao se u niskom, slabo osvijetljenom potkrovlju uz mnoštvo mršavih tkalaca. Jedan od njih mu je pričao o teškom životu koji žive da bi bogati mogli uživati. Radili su po cijele dane i noći, slabo plaćeni u nikakvim uvjetima. Vidjevši zlatne niti, mladić je upitao čovjeka za koga šiju haljinu, na što mu je ovaj odgovorio da je to za mladoga kralja. U drugom snu, mladić je plovio na palubi velike galije, na kojem su bili robovi. Kad su došli do određenog mjesta, uhvatili su najmlađeg roba, ulili mu vosak u nosnice i uši te privezali veliki kamen oko pasa, a zatim bacili u more. Nakon nekog vremena, izronio je van, noseći biser, a onda su ga ponovno bacili u more. On je ponovno nosio biser i postupak su ponovili. Nakon nekoliko izrona, pronašao je biser koji je bio ljepši od svih bisera. Ronilac je legao na pod i umro, a sluge su ga bacili natrag u more. Glavni časnik galije, rekao je, kako sad imaju najljepše bisere za žezlo budućeg kralja. Mladić, budući kralj, ostao je zatečen i nije mogao otvoriti usta. U trećem snu, prolazio je mračnom šumom, sve dok nije došao do ruba gdje je vidio mnoštvo ljudi koji rade u koritu isušene rijeke. Iz špilje su ih gledale Smrt i Lakomost. Smrt je željela trećinu ljudi koji su radili, a Lakomost joj nije dala. Zatim je Smrt prvo poslala Zimicu pa Groznicu te na kraju Kugu i svi ljudi su umrli. Mladić je zaplakao i pitao se što su ti ljudi tražili, na što mu je hodočasnik s ogledalom u ruci rekao da su tražili rubin za krunu jednog kralja, a kad je upitao za kojeg, hodočasnik mu je dao ogledao i rekao da pogleda u njega i vidjet će. Mladić se probudio iz trećeg sna, a sluge su došle u njegovu odaju, noseći mu

ruho, krunu i žezlo. Mladić je rekao da ih neće obući jer je ruho napravljeno od Boli, Krv je u srcu rubina, Smrt u biserima na žezlu. Sluge su ga u čudu gledale, a on je zatražio iz kovčega odjeću u kojoj je došao u palaču. Obukao je staru odjeću, sjeo na konja i otišao u katedralu dok mu se okupljeno mnoštvo smijalo i rugalo njegovoj odjeći te ga nazvali kraljevskom ludom na što je on odgovorio da je kralj. U razgovoru s biskupom koji ga je trebao kruniti, nije pronašao utjehu za svoje snove pa je kleknuo na oltar i počeo se moliti Isusu Kristu. Sunčeva svjetlost satkala mu je divnu odoru, suhi trn je procvao, narod je pao na koljena kličući kralju.

11.2. Analiza

Naslov	Mladi kralj
Autor	Oscar Wilde
Tema	ppoznaja mladog kralja o stvarnom životu
Pouka	„Breme ovoga svijeta preveliko je čovjeku da ga nosi, a svjetski je jad pretežak srcu da ga trpi.“ (Wilde, 1987: 19)
Glavni likovi	Mladi kralj
Sporedni likovi	sluge, radnik, robovi, hodočasnik
Mjesto radnje	palača Joyeuse, potkrovlje, paluba, šuma, korito rijeke
Vrijeme radnje	večer, noć, jutro

Jedna od ideja, u kojima leži i pouka ove bajke vidljiva je u ovoj rečenici „Breme ovoga svijeta preveliko je čovjeku da ga nosi, a svjetski je jad pretežak srcu da ga trpi.“ (Wilde, 1987: 19) Riječi su to biskupa koje je uputio mladom kralju nakon što je on ispričao tri sna puna nepravde i boli. Isto tako u toj rečenici je vidljiv biblijski motiv, patnje Isusa Krista. Nakon što je, nezadovoljan biskupovim odgovorom, kleknuo ispred oltara Isusa Krista i počeo se moliti, dogodila se preobrazba. Sunce mu sataka novo ruho, „Suhi trn procvao je i rodio ružama, crvenijima od rubina. Bjelji

od nježnoga bisera bili su ljiljani, a stabljike su im bile od sjajna srebra. Crvenije od rubina bile su ruže, a lišće njihovo od suha zlata.“ (Wilde, 1987: 20) Narod je pao na koljena i poklonio mu se, „Ali nitko nije smio da mu pogleda u lice jer je bilo kao lice anđeosko.“ (Wilde, 1987: 20) Biskup je uzvikao „Tebe je okrunio veći od mene.“ (Wilde, 1987: 20) U ovoj bajci, Wilde se vraća biblijskim motivima, koje puno jače naglašava nego u prethodnim. Pretvorba Mladog kralja koji je u palaču došao kao pastir, u kraljevića koji je imao strast za lijepim stvarima, lutajući hodnicima i odajama bogato uređene palače. Toliko je bio opsjednut pojmom ljepote da je slao trgovce u daleke zemlje, u Egipat, Perziju i Indiju po najbolje i najljepše komade nakita, ukrasa, odjeće. Noć prije krunidbe pojavila su se tri sna, koja su ga prisjetila jada i blijede ljudi oko njega koji se bore, rade, da bi on mogao uživati. Tu se vidi jasna poruka društvu viktorijanskog doba koje je bilo poprilično podijeljeno na bogate i siromašne, gdje su siromašni morali raditi u svakakvim uvjetima, ne bi li bogati mogli uživati u plodovima njihova rada. „Mi moramo raditi da živimo, a oni nas tako jadno plaćaju da umiremo. Mučimo se za njih svaki dan a oni zgrću zlato u svoje sanduke, naša djeca ginu prije vremena a kruta i pakosna postaju lica onima koje ljubimo. Mi gazimo grožđe, a drugi piju vino. Mi sijemo žito, a naš stol je prazan. Mi nosimo lance, iako se očima ne vide, i robovi smo, iako nas zovu slobodnima.“ (Wilde, 1987: 12) To se dogodilo u prvom snu. Drugi san odlazi stepenicu dalje i još je okrutniji prema mladom kraljeviću jer ga vodi na palubu broda, gdje umire rob koji je pronašao savršen biser za kraljevića. „Ali lice mu silno problijedjelo i kad se je srušio na palubi, udarila mu krv na oči i na nos. Trzao se malo, a zatim se smirio. Crnci slegli ramenima i bacili trup u more.“ (Wilde, 1987: 13) U trećem snu, kraljević se nalazi na koritu rijeke, gdje Smrt i Lakomost razgovaraju oko tri zrna žita, zbog kojih cijeli svijet pati jer Lakomost ih ne da, a Smrt kažnjava. Ljudi iz korita ostavili su svoj život za rubine koji krase krunu Mladom kralju. Tako je završio treći san. Nakon ta tri sna Wilde, vraća lik Mladog kralja u odoru pastira sa savijenim grančicama divlje ruže koja mu je služila kao kruna. I u liku pastira možemo vidjeti lik Isusa koji je na sebi nosio plahtu, na glavi trnje, a narod mu se smijao isto kao i Mladom kralju.

12. INFANTIN ROĐENDAN

12.1. Kratki sadržaj

Jednog lijepog sunčanog dana, bio je infantin rođendan. Bila je kćer španjolskog kralja i francuske princeze koja je umrla nekoliko mjeseci nakon infantinog rođenja. Proteklih dvanaest godina kralj je bio u tuži i žalosti. Nije dopuštao svojoj kćeri da se igra s ostalom djecom koja su živjela na dvoru, osim na rođendan. Tada je mlada infanta mogla pozvati koga je željela da provede dan u igri s njom. Na njezin rođendan, pripremale su se brojne ceremonije u vrtu, borba s toreadorima, razni svirači i zabavljači koju su radili svakakve predstave za princezu. Zadnja točka, prije bogatog objeda bio je nastup patuljka kojeg su stražari to jutro pronašli u dalekoj šumi. Njegov otac prodao ga je na dvor jer je smatrao kako je njegov sin nakaza koja mu ničem ne služi. Čudnog hoda, velike glave i crne kose pojavio se u središtu vrta. Samom svojom pojavom, nasmijavao je infantu i njezine prijatelje. Njemu je to bilo simpatično te se razveselio i plesao. To završetku točke, infanta mu je bacila bijelu ružu i zatražila da ponovi svoj ples nakon objeda. Kad su otišli infnta i prijatelji, patuljak je sav sretan što je dobio ružu, pomislio da je to znak da je infanta zaljubljena u njega. Skakutao je vrtom, zamišljao njihov život u dalekoj šumi, dok se cvijeće zgražalo nad njegovom pojavom. Patuljak je odlučio priznati svoju ljubav infanti pa se kroz mali prolaz ušuljao u palaču i krenuo je tražiti iz odaje u odaju. Svaka odaja je nosila svoju priču iscrtanu na zidovima, a svaki kutak prostorije je bio ispunjen bogato ukrašenim detaljima. U jednoj prostoriji, patuljak se približio ogledalu, za koje on nije znao da postoji. Stao je ispred njega i u čudu promatrao nakazu kakvu je vidio. Čudno mu je bilo što nakaza radi iste pokrete kao i on, stoji u istoj prostoriji kao i on i ima istu bijelu ružu kao i on. Tada je patuljak shvatio da je on ta nakaza koju gleda. Od tuge je potrgao latice cvijeća i bacio ih na pod, zatim sjeo i plakao jer je shvatio da se infanta nije smijala iz zabave već se ismijavala njegovu izgledu. U taj trenutak u odaju uđe infanta s društvom i prokomentirala je kako joj je sad još smješniji dok plače nego dok je plesao. Naredi mu da ustane i pleše, na što patuljak nije odgovarao, a ona ljutito pozove strica da on naredi patuljku što da radi. Stric je došao, rukavicama lupio patuljka po obrazu, na što patuljak nije reagirao. Tada je kancelar položio ruku na srce patuljka koji se više nije micao i

rekao infanti da patuljak više neće plesati jer mu je puklo srce. Ona je odgovorila da ubuduće oni koji se dolaze igrati s njom nemaju srce.

12.2. Analiza

Naslov	Infantin rođendan
Autor	Oscar Wilde
Tema	Unutarnja ljepota malog patuljka, naspram okrutnosti infante
Pouka	Nije sve u fizičkoj ljepoti. Važnija je ona unutarnja, ljepota duše.
Glavni likovi	infanta, patuljak
Sporedni likovi	sluge, infantini prijatelji, infantin stric, kralj
Mjesto radnje	vrt, odaje u palači
Vrijeme radnje	sunčan dan

Bajka *Infantin rođendan* vraća Wilde na pojam ljepote koji se posebno ističe u opisima odaja palače „Tapete su bile od pozlaćene kože kordobanske, a s crnoga i bijeloga stropa visio je težak pozlaćen svjetiljnjak sa šapama za tri stotine voštanica, Pod velikim baldahinom od zlatne tkanine, po kojoj su biserom izvezeni lavovi i kule kastiljske, stajalo je samo prijestolje, pokriveno dragocjenim pokrovom od crna baršuna iskićena srebrnim tulipanima sa srebrnim i bijelim resama.“ (Wilde, 1987: 37) Nasuprot toj ljepoti, kroz lik patuljka, kad on sanja kako će odvesti princezu u šumu, svoj dom, da se igraju, Wilde stvara slike prirode, mira, razigranosti, prave radosti, naspram princezine umjetne radosti. Ova bajka i nije toliko različita od bajke *Mladi kralj*, obojica doznaju svoj pravi identitet, samo što Mladi kralj bude nagrađen za svoje postupke, dok Patuljak umire u tuzi koju mu je nanijela spoznaja da mu se infanta smije ne zbog toga što je zabavan, već zbog njegova izgleda. „Kad mu je sinula istina, zacikne od ljuta očaja i sruši se jecajući na pod. On je dakle nakazan i grbav, oduran i smiješan. On je sam ta nakaza, njemu su se sva ta djeca smijala, a

mala princeza za koju je mislio da ga ljubi – i ona se samo podrugivala njegovoj rugobi i šalila se s njegovim krivim udovima.“ (Wilde, 1987: 39) Lik infante je beščutan, ona mora biti glavna, svi je moraju slušati, sve mora biti kako želi jer ako ona nije sretna, drugi će ispaštati. Njezina oholost ne poznaje granice, a to je vidljivo kad patuljak umire pred njezinim nogama, a ona se smije. Kad se umirio, ona je tražila da i dalje pleše, a odgovor da je patuljak umro zato što mu je srce puklo, samo ju je razljutio što dovodi do njezine izjave da „Odsad oni koji dolaze igrati se sa mnom neka nemaju srca.“ (Wilde, 1987: 41) Upravo ta rečenica i odaje kakav je ona tip osobe, osoba koja nema srce, koja će gaziti sve pred sobom do ostvarenja svojih ciljeva. Patuljak je pozitivan lik u ovoj bajci, on je ružan izvana, ali prepun ljepote i osjećaja iznutra. Zaljubio se u infantu i ta ljubav bila je kobna za njegovo srce. Ono što Wilde u ovoj bajci radi je činjenica da lik koji je zao, prolazi bez posljedica, dok onaj koji se žrtvuje postaje žrtva i umire što i nije novost za Wildeov stil pisanja bajki.

13. RIBAR I NJEGOVA DUŠA

13.1. Kratki sadržaj

Na početku priče, mladi ribar odlazi na more loviti ribu. Dok je izvlačio mreže iz mora, primijetio je da su jako teške i ponadao se velikom ulovu. Kad je izvukao mrežu van, ugledao je sirenu. Ona je ga molila da ju vrati u more jer je jedina kćer starog kralja, a za uzvrat će mu ispuniti želju. Mladi ribar je zaželio da svaki dan kad dođe na more i zazove ju, ona dođe i pjeva kako bi prizvala ribu. Tako je i bilo. Mladi ribar je dolazio na more, sirena je plivala, a mreže su se punile ribom. Nakon nekog vremena, mladi ribar više i nije bacao mreže u more, već je samo slušao prekrasan sirenin glasa i poželio ju ljubiti. Ona je rekla da ne može, dok se ne oslobodi duše jer stanovnici mora nemaju dušu. Odlučan u namjeri da to napravi, ribar je otišao svećeniku da ga pita kako se riješiti duše. Svećenik mu je rekao da bi to bio veliki grijeh i da je duša pravo bogatstvo te ga odbio. Zatim je sreo trgovce, koji su mu rekli da duša ne vrijedi ništa. Očajan ribar, sjetio se vještice i otišao k njoj. I ona je bila protiv odvajanja duše, ali mu je ipak obećala pomoći ako on pleše s njom na mjesecini. Tako je i bilo, oni su plesali, dok su ih druge vještice gledale. Spremao se vještičji odred i mladi ribar se prekriži, a vještice se prestraše i odu. Čvrsto je uhvatio za ruku vješticu s kojom je plesao, dok je ona preklinjala da ga pusti, na što je on rekao da hoće, ako mu kaže kako da se oslobodi duše. Očajna vještica to i učini, rekla mu je da se mora okrenuti leđima mjesecini kako bi vidio sjenu. Ta sjena je duša, a zatim je potrebno uzeli bodež i napraviti s njim krug oko sebe kako bi odrezao dušu od svog tijela. Ribar je to i učinio, a duša ga molila da ju ne napušta, a ako ju već mora napustiti neka joj da svoje srce jer je svijet okrutan. Ribar to nije napravio jer je njemu trebalo srce da voli sirenu. Otrčao je na obalu, bacio se u more i zapliva u dubine sa sirenom. Sljedeće tri godine, svake godine jednom, duša je dolazila na obalu, zazvonila i pričala ribaru gdje je bila i što je vidjela. Prve godine, pričala mu je o ogledalu mudrosti koje je pronašla te mu to nudi u zamjenu da joj se vrati, a ribar joj govori da je ljubav veća od mudrosti. Druge godine, pričala mu je o prstenu čiji vlasnik ima sve bogatstvo svijeta kad ga stavi na ruku, a ribar je odgovorio da je ljubav veća od bogatstva. Treće godine, duša mu govori kako je u jednoj krčmi vidjela djevojku kako pleše, na što se ribar zamislilo

jer sirena ne može plesati, pa je obećao duši da će poći s njom. Nakon dana putovanja, došli su u prvi gradić, ali tamo nije bilo krčme, a duša ga nagovori da krade, što je on i učinio. U drugom gradiću, duša ga nagovori da tuče dijete, što je on i učinio. U trećem gradiću, ubio je čovjeka koji mu je dao smještaj i hranu te mu uzeo vreće sa zlatnicima na nagovor duše. Kad su izašli iz grada, ribar je bio ljut na dušu što ga nagovara na takve grijeha, a ona mu je odgovorila da se to naučila jer joj nije dao srce za okrutan svijet. Ribar se ponovno poželi odvojiti od duše, ali ovaj put nije uspio jer se odvajanje može napraviti samo jednom, a kad se čovjek i duša ponovno spoje ostaju spojeni zauvijek. Žalostan ribar, vrati se na obalu i zove svoju sirenu, no ona više nije dolazila. Prolazile su godine, a ona se nije odazivala. Duša je pokušavala na loš i na dobar način odmaknuti ribara s obale, no nije uspjela. Kad je napokon progovorio s njom, ona mu je rekla da želi ući u njegovo srce, no ono je bilo puno ljubavi prema sireni. Na to se more zapjenilo, a valovi donijeli na obalu, mrtvu sirenu. Ribar ju je grlio i ljubio, ali ona nije reagirala, a more se ponovno uzdignulo i krenulo prema njemu. Duša ga je molila da se makne, a on nije želio. Srce mu je puklo, a duša se zavukla u pukotinu, na što je došao val i usmrtio ribara. Sljedeće jutro, došao je svećenik na obalu da blagoslovi more, kad je ugledao mrtva tijela sirene i ribara na obali i naložio da ih se zakopa u polju bez ikakva znaka jer su bili prokleti u životu i ljubavi, a prokleti neka budu i u smrti.

13.2. Analiza

Naslov	Ribar i njegova duša
Autor	Oscar Wilde
Tema	Ljubav sirene i ribara
Pouka	Prava ljubav ne poznaje razlike i ne prestaje niti nakon smrti.
Glavni likovi	duša, ribar
Sporedni likovi	sirena, vještica, svećenik
Mjesto radnje	more, obala, putovanja
Vrijeme radnje	vremensko razdoblje od tri godine, more, obala

Prilikom analize svih bajke iz obje zbirke, bajka *Ribar i njegova duša* iz zbirke *Kuća mogranja* daleko je najduža i najopsežnija. U bajci se odvija svojevrsna borba između kršćanskih i poganskih motiva. Naime, nakon što se ribar zaljubio u sirenu, kreće njegova potraga za načinom kako se riješiti duše da može postati stanovnik mora i ljubiti sirenu. Prvo odlazi svećeniku potražiti pomoć, no on mu odgovara da to ne smije učiniti. „Nema ničega dragocjenijeg od ljudske duše i ništa na svijetu ne vrijedi koliko ona. Ona vrijedi koliko sve zlato na svijetu i dragocjenija je od kraljevskih rubina. Nemoj zato, sinko moj, ni misliti više na to jer to je grijeh koji se oprašta.“ (Wilde, 1987: 49) Zatim se obraća za pomoć vještici, koja od njega ne traži ništa više, nego samo da pleše s njom kada bude pun Mjesec. Tijekom rituala, pojavio se čovjek, a vještica je zahtijevala da mu se poklone, no ribar se prekrižio i izgovorio sveto ime, na što se ritual prekinuo. Jedni motivi utječu na druge. Svrha rituala plesa ostaje nejasna, zato što vještica pokušava pobjeći pri izgovoru svetog imena i moli ribara da ju ne traži odavanje tajne odvajanja duše, dapače ona to radi tek pod prijetnjom smrti. Moguće je da je Wilde pokušao odvući ribara od nauma odvajanja duše ili pak pokazati da se i zlo (poganski motivi) ipak borilo da ribaru ostane duša. Ribar je lik koji žrtvuje sve za svoju ljubav, što je motiv koji se često javlja u Wildeovim bajkama, u ovoj on žrtvuje svoju dušu „Za njeno tijelo dajem ja dušu svoju, a za njenu se ljubav odričem raja.“ (Wilde, 1987: 49) Pri odvajanju duše, duša je imala samo jednu molbu, a to je da joj da komad srca. Kako to ribar nije učinio, duša je postala zla, okrutna, ubijala je i krala. U liku duše, zapravo je slika ljudi za koje Wilde smatra da nemaju duše jer onaj tko ju ima neće raditi loše stvari. U posljednjem dijelu bajke, duša ipak uspije nagovoriti ribara da pođe s njim, da pleše s djevojkom, a tad su se duša i ribar ponovno spojili i to je čin ribarove izdaje prema voljenoj sireni. Kad je shvatio što je učinio, ona se više nije vraćala, sve dok ju more nije izbacilo van, a ribar je umro od tuge za njom. „Ljubav je bolja od mudrosti i ljepša nego noge ljudskih kćeri. Oganj je ne može uništiti i voda je ne može ugasi. Zvao sam te o zori, a ti nisi došla na moj zov. Mjesec je čuo tvoje ime, ali ti nisi hajala za mene. Jer ja sam opako ostavio tebe i otišao sam na svoju propast. Ali tvoja je ljubav ostala zauvijek uz mene i uvijek je bila jaka, išao ja za zlom ili dobrom. A sad, kad si ti mrtva, zaista ću umrijeti s tobom i ja.“ (Wilde, 1987: 76) Posljednji motiv koji se javlja je cvijeće u kutu polja gdje su pokopani sirena i ribar,

cvijeće koje se pojavilo nakon tri godine njihove smrti, a tad je svećenik na misnom slavlju pričao o bogu kojem je ime Ljubav. Još jednom Wilde šalje poruku istinske, prave ljubavi, koja prašta, koja zacjeljuje i koja živi i nakon smrti, Ljubav Isusa Krista.

14. ZVJEZDAN

14.1. Kratki sadržaj

Jedne hladne, zimske noći, dva drvara vraćala se kući kroz šumu, kad su primijetili zvijezdu s neba kako pada. Oboje siromašni, trčali su brže bolje kako bi pronašli blago koje je palo s neba. Nadali su se zlatnicima ili srebrnjacima, biserima i dijamantima, no kad su stigli, ugledali su maleno dijete zamotano u plašt kako spava. Jedan od njih reče da ne može uzeti dijete, nema dovoljno kruha niti da prehrani svoju djecu, dok se drugi sažalio i uzeo dijete. Na kućnom pragu, žena je ljutito gledala muža s djetetom u naručju, ali ga ipak pusti u kuću i dijete položi u kolijevku sa svojim najmlađim. Prihvatili su dijete kao svoje i odgajali ga zajedno sa svojom djecom. Kako je Zvezdan rastao, bio je sve ljepši i ljepši, no kako je bio ljepši tako je postao i sve hladniji i okrutniji. Bio je zaljubljen u svoju ljepotu. Prema djeci iz sela ponašao se kao prema slugama, a oni su ga pratili kud god je pošao. Šiljastom šipkom probio je krtici oči, bacao kamenje na gubavca. Jednog dana u selo je došla prosjakinja i sjela ispod kesten. Kad ju je Zvezdan primijetio, počeo je bacati kamenje na nju dok ga je ona samo gledala. Drvar to primijeti i prekori Zvezdana, na što mu Zvezdan kaže da on ionako nije njegov sin i da mu nema pravo govoriti što da radi. Drvar je odveo prosjakinja u kuću, gdje joj je njegova žena pripremila hranu, a kroz razgovor shvatila je da je Zvezdan njezin sin kojeg traži godinama. Zvezdan to nije dobro prihvatio i nastavio je vrijeđati majku. Ona se u tuzi i žalosti okrenula i otišla u šumu. Od tolike okrutnosti, Zvezdanovo lice postalo je gadno kao žaba gubavica i odurno kao poskok. Shvativši što je učinio potrči u šumu za majkom da ju moli za oprost, no njoj više nije bilo traga. Nekoliko godina, Zvezdan je lutao, a svi su se prema njemu ponašali kako se on ponašao prema drugima, s gađenjem i prijezirom. Jednog dana došao je pred vrata grada, a stražari ga nisu željeli pustiti, na što je došao stari čarobnjak i kupio ga za vrč vina te odveo kao svog roba. Sljedeća tri dana, čarobnjak ga je slao u šumu po tri komada zlata, bijelo, žuto i crveno, a ako se navečer vrati bez zlata, dobit će batine. Prvog dana, otišao je Zvezdan u šumu, tražio zlato, ali ga nije mogao pronaći. Tražeći ga, ugledao je malog zečića u klopci, pa ga oslobodio, a zečić mu je pomogao pronaći zlato. Po povratku u grad, susreo je gubavca koji ga je molio za pomoć i Zvezdan mu je dao zlato, a od čarobnjaka je

primio batine jer se vratio bez zlata. Tako je bilo i sljedeći dan kad je ponovno dao komad zlata gubavcu. Treći dan učinio je isto. Kad se vraćao kroz gradska vrata, svi su mu klicali kako je krasan gospodar, a svećenik je požurio do trga i rekao kako je to kralj kojeg su čekali, sin kralja i kraljice, na što mu je Zvezdan odgovorio da nije krasan te da je sin prosjakinje. Odbio je kruno i žezlo i rekao kako mora potražiti svoju majku. Kad se okrenuo prema gradskim vratima, ugledao je ženu prosjakinju i kraj nje gubavca. Došao je do žene, obgrlio ju i obljubio joj ranjene noge i polio ih suzama te molio za oprost, no žena nije ništa odgovorila. Okrenuo se gubavcu i zamolio ga da njegova majka progovori. Podignuvši se, ugledao je kralja i kraljicu ispred sebe, žena kojoj je polio suze po nogama bila je kraljica, a gubavac kojem je dao zlato, bio je kralj, njegov otac. Zajedno su se vratili u palaču, a Zvezdan je postao gospodar grada. Činio je dobro, učio je druge ljubavi, nije trpio okrutnost prema životinjama, bogato je nagradio drvara i ženu koji su ga spasili, no nije dugo vladao, svega tri godine, nakon kojih je umro.

14.2. Analiza

Naslov	Zvezdan
Autor	Oscar Wilde
Tema	Zvezdanov put
Pouka	Poštivati, cijeniti i ljubiti druge onako kako bismo željeni da poštuju i cijene nas. Ne činiti ništa drugome, što ne želimo da netko nama čini.
Glavni likovi	Zvezdan
Sporedni likovi	drvari, drvarova žena, djeca, prosjakinja (kraljica), gubavac (kralj), čarobnjak, životinje
Mjesto radnje	šuma, čarobnjakov dom, palača, drvarova kuća
Vrijeme radnje	zimski noć, nekoliko godina

Bajka započinje razgovorom dva drvara o nepravdi u društvu „ – nekome se daje mnogo, a drugim ništa. Nepravda je razdijelila svijet i ništa nije pravo podijeljeno, doli briga.“ (Wilde, 1987: 82) Ovdje Wilde direktno upućuje na probleme društva, koji se ne javljaju kao san u bajci *Mladi kralj*. Ono što Wilde najavljuje dalje u bajci, je dijete koje je palo s neba osvijetljenog zvijezdom na hladnoj zimskoj noći. Taj prizor daleko podsjeća na prizor Kristova rođenja, a drvari djeluju kao tri mudraca (u ovom slučaju dva) koji idu k novorođenom djetetu. Nadalje, drvari pokazuju veliku dobrotu i milost, unatoč tom što jedva prehranjuju svoju djecu, uzimaju malog dječaka i nose ga kući. „Ja sam doduše siromah kao i ti, mnoge moram hraniti, a prazni su mi lonci, ali ipak ću ga ponijeti kući i neka mi se žena brine za nj.“ (Wilde, 1987: 83) U navedenom dijelu možemo čak vidjeti i dobrotu malog Hansa koji je usprkos siromaštvu i dalje pomagao i brinu se za druge. U kontrast njima je upravo dječak koji je izrastao i bio lijep, ali brzak, bezobrazan, okrutan čak i prema ljudima koji su ga spasili. Taj opis podsjeća na opis Infante. No sudbina se poigrala s dječakom kad je kamenjem gađao prosjakinju, na što ga je drvar prekorio „ – Zaista si kruta srca i nemaš smilovanja jer što ti je našao učinila sirota žena da ovako postupaš s njom?“ (Wilde, 1987: 86) U ovoj sceni također je vidljiv biblijski motiv, žene koju su kamenovali i Isusa koji ju je spasio. Žena koju je kamenovao, njegova je majka, a nakon što ju je protjerao i sam je shvatio što je učinio, postao je ružan i jadan te ju je tražio posvud ne bi li ju molio za oprost. Njegova preobrazba tu je započela i završila je povratkom u kraljevstvo gdje je prvo bio zatočen kod čarobnjaka, ali je svojim postupcima dobrote, riskirajući batine započela njegova promjena na bolje. To je i čin iskupljenja, nije mario za batine, već za pomoć drugima. Preobrazba je završila pretvorbom prosjakinje i gubavca u kralja i kraljicu nakon što je dječak poljubio rane na majčinim nogama i oprao ih suzama, koje opet simboliziraju sliku Isusa i pranje nogu svojim učenicima.

15. POVEZANOST DJELA *SLIKA DORIANA GRAYA* I ZBIRKI *SRETNİ PRINC I OSTALE PRIPOVIJETKE TE KUĆA MOGRANJA*

Poglavlje *Oscar Wilde u djelu Slika Doriana Graya*, zapravo ne spada u stvaralaštvo za djecu, no postoji razlog zašto je ono ipak napisano. Osim što je upravo roman *Slika Doriana Graya* Wildeovo najpoznatije djelo, pridodana mu je važnost zbog esteticizma i načina pisanja te karakterizacije likova čije elemente je Wilde koristio prilikom stvaranja likova iz bajki. Naime, u likovima iz romana *Slika Doriana Graya*, pronalazimo sličnosti s likovima iz bajki. Nadalje, povezat ću likove iz romana s likovima iz bajki koji imaju elemente njihove karakterizacije.

15.1. Lord Henry Wotton

Lik Lorda Henryja Wottona možda i najviše podsjeća na samog pisca Oscara Wildea. Lord Henry je jedan zaista osebujan lik, a likovi iz bajke koji imaju elemente karakterizacije lorda Henryja podjednako su zanimljivi i osebujni.

Lik Studenta iz bajke *Slavuj i ruža* svakako pripada elementima karakterizacije Lorda Henryja. Naime, Student je poseban po tome što je tugovao za ljubavi, a kad ga je djevojka odbila, okrenuo se praktičnim stvarima iz kojih ima više koristi, svojim knjigama. Lord Henry je, možemo reći, također bio razočaran u ljubav, u brak i isto tako bavio se pitanjima filozofije i drugim naukama, da nadomjesti ono što mu nedostaje.

Iz bajke *Ribar i njegova duša*, izdvojila bih lik duše koja se poigravala s Ribarom i nagovarala ga na stvari koji on svjesno ne želi, ali ipak nesvjesno radi. Ista stvar se zapravo dogodila i s likovima Lordom Henryem i Dorianom. Naime, Lord Henry je indirektno pametovao, postavljao izazove pred mladićem Dorianom koji je počeo slijepo slijediti svog prijatelja u propast. Razlika je u tome što je Lord Henry samo pričao, a Dorian je zapravo priču pretvorio u djela.

Slijepo vjerovanje prijatelju, vodi nas do bajke *Odani prijatelj* u kojoj je lik mlinar Hugh, zapravo Lord Henry i duša iz bajke *Ribar i njegova duša* sjedinjeni u jedno. Mlinar je zanimljiv lik, bogat je, ima ženu i dijete, ali je jako škrt čovjek. Želi imati sve, dobiti sve, napraviti sve, ali u zamjenu za ništa. Glava kuće je, ako netko ima drugačije mišljenje, odmah mu odgovori i preokrene priču. Lord Henry ima ženu, ali mu nije stalo do nje, ona mu služi više kao ukras, do čega na kraju dolazi do razvoda. Na kraju bajke, Hans umire indirektnom krivicom mlinara, a u romanu Dorian umire indirektnom krivicom Lorda Henrya. Obojica su se igrali sudbinama drugih oko sebe, navodili ih na razne stvari, pod krinkom prijateljstva.

Osoba koja je dovoljna sama sebi, koja je najljepša, najbolja u svemu i zbog koji svi sve moraju raditi, opis je lika znamenite rakete, glavnog lika istoimene bajke. Znamenita raketa je lik koji želi upravljati drugima, samo što to njoj nije uspjelo jer su drugi oko nje vidjeli kakva je i shvatili da se bolje ne družiti s njom. Nije imala tu čar da osvoji druge svojim dugim pričama, što je imao lik Lorda Henrya. Naspram nje, Lord Henry ovdje je u velikoj prednosti jer je izvrstan govornik kojeg drugi s oduševljenjem slušaju.

15.2. Basil Hallward

Prva bajka, odnosno lik iz bajke koji padne na pamet pri spomenu imena Basil Hallward je lik Slavuja iz bajke *Slavuj i ruža*. Basil je slikar, a slavuj je ptica poznata po svom prekrasnom pjevu. Za oboje možemo reći da su umjetnici. Slavuju je muza bila ljubav, a Basilu ljepota Dorian Graya. Ljubav i ljepota su povezani pojmovi i obično ih vežemo jedan uz drugog, ali i ljubav i ljepota su subjektivni u oku promatrača. Kao što sam ranije spomenula netko može reći da je njemu nešto lijepo, dok drugome to neće biti. Oba lika, Slavuj i Basil, su toliko čista i nevina bića da toga nisu bili niti svjesni. No na kraju, oba lika su ostala neshvaćena i odbačena te zaboravljena, a njihova najveća djela koštala su ih života. Razlika između Slavuja i Basila je to što je Slavuj svjesno žrtvovao svoje tijelo ne bi li napravio ružu, znajući da će umrijeti, dok je Basil prije odlaska u Pariz otišao svom prijatelju Dorianu, ne bi li ga upozorio na ogovaranja i pomogao mu da se vrati na pravi put. Kad je ugledao

portret sav uništen iznutra, ostao je uz Doriana i želio mu pomoći, davno zaboravljenim molitvama, ne bi li se pomolio za njegu dušu koja je zarobljena u portretu, ni ne očekujući da će ga Dorian nakon toga ubiti. I Slavuj i Basil su imali istinsku, čistu, prijateljsku ljubav prema onima koji su ih ostavili i najviše povrijedili.

Sljedeći lik koji možemo poistovjetiti s likom Basila Hallwarda je lik Hansa iz bajke *Odani prijatelj*. Za lik Hansa također možemo reći da je umjetnik. Njegova umjetnost je cvijeće, a atelje vrt. Umjesto kista u ruci, on je držao pribor za obradu vrta. Ono po čemu su Hans i Basil slični je dobrota. Jedan i drugi učinili bi sve za svoje prijatelje i pod cijenu svog života. Zauzvrat nisu tražili materijalne stvari, već druženje i prijateljstvo koji su im bili najvažniji. Hans je također žrtva svoje dobrote, kao i Basil, nije očekivao da će mu se nešto loše dogoditi. Razlika je u tome što je Hans izgubio život vraćajući se kući u vrijeme oluje, a Basil je ubijen.

Posljednji lik s kojim možemo poistovjetiti lik Basila Hallwarda je lik Lastavića iz bajke *Sretni princ*. Lastavić je volio Trsku toliko jako da nije odletio na jug za vrijeme zime s ostalim lastavicama. S vremenom je shvatio da je ta ljubav jednosmjerna i Trska ne mari za njega. Isto je bilo s likom Basila, on je osjećao ljubav, dragost prema Dorianu, ali Dorianu nije toliko stalo do Basila. „On je prema meni, uglavnom, dražestan, i mi sjedimo u atelieru razgovarajući o svemu i svačemu. Kadikad je, dabome, strahovito bezobziran i kao da upravo uživa u tome da mi zadaje boli. I tada, Harry, osjećam, kao da sam svu svoju dušu izručio na milost i nemilost čovjeku, koji s njome postupa kao s cvijetom što ga zadjeneš u zapučak, da se zakitiš i udovoljiš svojoj taštini – kao s ukrasom što brzo vene i uvene nekog ljetnog dana.“ (Wilde 1953: 19,20) Kao i prethodni likovi, Lastavić je žrtva svoje dobrote kao i Basil. Lastavić spremno ostavlja svoj život zbog pomoći drugima, kao i Slavuj u bajci *Slavuj i ruža* te ne traži ništa zauzvrat.

Likovi Slavuja, Hansa i Lastavića predstavljaju borbu za dobro, ljubav i prijateljstvo. Povezuje ih umjetnost, dobrota, požrtvornost bez obzira na cijenu. Lik Basila Hallwarda je lik iz romana koji je predstavljao ono dobro i istinsko.

15.3. Dorian Gray

Lik Doriana Graya je poseban lik u svakom pogledu. Njegova narav se mijenja iz dobre u zlu, što je kontrast bajkama, u kojima neki od glavnih likova budu zli pa na kraju postanu dobri. Elementi Dorianove karakterizacije krasi likove iz gotovo svih bajki.

U bajci *Sretni princ*, postoji lik Gradonačelnika koji nakon što ugleda kip Sretnog princa bez njegovih ukrasa i sjaja govori kako on više nije lijep, a što nije lijepo nije niti korisno. Na sličan način misli i Dorian Gray kojem su ljepota i mladost bile sve na svijetu.

Također, u bajci *Mladi kralj*, postoji dosta sličnosti. Glavni lik, mladi kralj, nije od rođenja živio u palači i bio bogat, već je živio u šumi, daleko od svih, zato što je bio sin kraljeve kćeri koja je bila s osobom iz nižeg staleža, stoga ga je kralj dao siromašnom pastiru. Na smrti kralj se predomislio i priznao unuka te ga proglasio nasljednikom. Vrlo sličnu povijest imao je i Dorian Gray. Njegova majka, bila je iznimno bogata i lijepa, no udala se za čovjeka koji nije imao novca te ju je otac protjerao. Ubrzo nakon vjenčanja, Dorianova oca su ubili, a majka je umrla godinu dana nakon od tuge. Nakon njezine smrti, Dorianu ostaje jedini nasljednik bogatstva svoje obitelji. Mladi kralj i Dorian Gray dijele ukus za lijepe stvari, bogato uređene prostorije, finu odjeću. Razlika između ovih likova je to što je Mladi kralj, nakon što je u snovima vidio stvarnost, odlučio se promijeniti i biti bolji čovjek. Pokušao je to i Dorian ali on je previše griješio i predugo bio na krivom putu iz kojeg više nije bilo povratka.

Zvezdan je lik iz istoimene bajke koji je možda i najbližiji liku Dorianu Graya. Sudbina Zvezdana slična je sudbini Dorianu Graya i Mladog kralja. On je također ostavljen, siromasi su ga spasili i othranili kao svoje dijete. Zvezdan je bio prekrasno dijete, neviđene ljepote i sam je toga bio svjestan, pa je bio zaljubljen u svoj izgled, što je bio i Dorian. Ono što je razlika, na početku, Zvezdan bude zao prema svima, prijateljima, obitelji koja ga je odgojila. Također, kao i Gradonačelnik iz bajke *Sretni princ*, smatrao je bezvrijedno sve što nije lijepo. Zatim se dogodio preokret, koliko je bio zločest iznutra, toliko je postao ružan izvana. Kod Dorianu, ta je promjena bila

očita na njegovu portretu koji se mijenjao sa svakim Dorianovim grijehom. Kako se Zvezdan mijenjao u boljeg čovjeka, njegova promjena bila je nagrađena i vanjska ljepota vraćena. Dorian nije bio te sreće, već je odlučio razrezati portret koji je bio preslika njegovih grijeha, njegove crne duše. Kada je nožem probio svoj portret, zapravo je probio samog sebe, svoje srce. Tako je oslobodio dušu iz portreta, ali vraćajući se u njegovo tijelo, ono je poprimilo izgled portreta te je tim činom Dorian i umro.

Govoreći o duši, nezaobilazna je bajka *Ribar i njegova duša*, koja također ima elemente u liku Dorian Graya. Prvenstveno zato što se oba lika i Ribar i Dorian odriču svoje duše. Ribar se odriče svoje duše zbog ljubavi prema sireni, on je želi prodati, riješiti je se pod svaku cijenu, dok Dorian to čini nesvjesno, on nudi sve bogatstvo i dušu u zamjenu da portret stari, a on ostane vječno mlad. Obojici se želja ostvarila. Ribar je mogao otići u dubinu mora sireni, a godine su prolazile no na licu Dorian nije bilo tragova starenja. Ono što je također zajedničko romanu i ovoj bajci jest da je duša postala oličenje zla i grijeha. U bajci, duša je putovala svijetom, lagala, krala, otimala, varala ne bi dobila što želi. U romanu, duša je svakim Dorianovim grijehom mijenjala izgled portretu. Također, duša u bajci i duša u romanu, na neki način nagovorile su Ribara i Dorian na ubojstvo. „Dorian Gray pogleda u sliku, i odjednom ga obuze neodoljiva mržnja prema Basilu Hallwardu: kao da ga je s tim osjećam nadahnula slika na platnu, ili kao da su mu one iskešene usne došaptavale riječi mržnje.“ (Wilde, 1953: 168) / „Ustani i otiđi u sobu k trgovcu, u onu sobu gdje on spava, ubij ga i otmi mu zlato jer nama treba.“ (Wilde, 1987: 71) Isto tako, na kraju bajke i na kraju romana, duša se vraća u tijelo. Ribara je to učinilo najnesretnijim zato što se više nije mogao vratiti ljubljenoj sireni, a Dorian kada je oslobodio dušu iz portreta, umro je. Od tuge za sirenom umro je i Ribar. Srce i duša su povezani, nemoguće se jednog odreći i nastaviti živjeti. Oba lika su kažnjena smrću i nesretnom ljubavi. Duša je dobra, dok je srce čisto i dobro. Duša je molila Ribara da joj da komad srca za odlazak u svijet jer se bojala da će je svijet povrijediti. Kako je to Ribar odbio, duša bez srca je postala zla. Dorian je pak prodao vragu svoju dušu u zamjenu za ljepotu. Iako na njemu nije bilo vidljivo starenje, portret je svakim danom mijenjao svoj izgled. Krivio je portret za svoje

grijehe koje je sam radio. On je bio čovjek bez duše kojem je i srce postalo kamen. Da bi mogao voljeti i biti voljen potrebni su i duša i srce.

Lik infante, iz bajke *Infantin rođendan*, također sliči liku Doriana Graya. Naime, infanta je razmaženo dijete, koje je naučeno dobiti sve što poželi i biti u centru pažnje. Da je dijete bez duše, vidljivo je na kraju bajke kad traži da djeca koja će se igrati s njom nemaju srce zato što je patuljku puklo srce od tuge pa je više nije mogao zabavljati. Dorian je pak ostavio, odnosno slomio srce djevojci Sybil Vane koja ga je na neki način zabavljala glumom u kazalištu. Ove večeri kad je bio razočaran njezinom izvedbom, prekinuo je zaruke, a djevojka to nije mogla podnijeti pa je počinila samoubojstvo. Dorian se ponio prema njoj bezobrazno, bahato i razmaženo. Djevojka se nije više toliko uživjela u lik koji je glumila zato što je osjećaj ljubavi poklonila Dorianu. Isto tako, patuljak je vođen osjećajem ljubavi zabavljao je infantu, ali kad je doznao bolnu istinu da se ona smijala i zabavljala samo na račun njegova izgleda, to ga je slomilo i tu bol srce nije moglo izdržati. Tako su dva lika, Sybil Vane i patuljak bili samo kratkotrajna zabava likovima koji nisu spoznali pravu ljubav i prijateljstvo jer su njihova tijela bila bez duše.

16. OSCAR WILDE U RAZREDNOJ NASTAVI

Prema Nastavnom planu i programu za osnovnu školu (2006) Wildeova bajka *Sretni princ* iz zbirke *Sretni princ i ostale pripovijetke* nalazi na popisu lektire za šesti razred. Pojam moderne bajke obrađuje se u osmom razredu, dok su bajke braće Grimm u prvom, a bajke Hansa Christiana Andersena u drugom razredu, nema razloga zašto ne bismo i prije učenicima predstavili bajke Oscara Wildea. Njegov stil pisanja je specifičan kao što je ranije navedeno, koristi se ironijom, sarkazmom, britanskim humorom, kroz djela ukazuje na razne probleme u društvu, bilo oni moralni, nemoralni, koristi se mnoštvom biblijskim motiva, stranih riječi koje ne susrećemo često, ali zadržava čar, zanimljivost i upravo sve nabrojeno daje bajkama poseban dodir. Wildeove bajke nisu tip bajki na koji su učenici naviknuli i upravo zbog toga bi im mogle biti interesantne. U svojim bajkama, Wilde često piše o moralnim i društvenim problemima te na kraju svake bajke ostavlja jaku pouku.

Primjerice za sat književnosti iz Hrvatskog jezika na kojem bi se obradila tema odnosa između likova mogla bi poslužiti bajka *Odani prijatelj*. Odabrala sam učenike četvrtog razreda, zato što su to učenici čija je dob prosječno 10 godina, a do tada, u školovanju i izvan njega pretpostavljam da su stekli prijatelje, pa bi bilo jako interesantno čuti stav učenika na ovu bajku. Bajka je pisana razumljivo, jasno, nema nepoznatih riječi, mjesta, ali ima zanimljiv, neočekivan kraj, a najvažnije od svega jaku moralnu poruku. Ova bajka može se ranije predstaviti učenicima, ali ovisno o tome što želimo postići, kakvu poruku prenijeti i kakve stavove primiti, odlučila sam se za učenike četvrtog razreda. Wildeove bajke zahvalne su ne samo za satove književnosti, već i kao tekstualni predlošci za rad gramatike, jezičnog izražavanja. S obzirom na to da je Oscar Wilde strani pisac te da njegova djela nisu toliko dostupna u školskim knjižnicama, a teško ih je pronaći i u knjižarama, učitelji zanemaruju ovog izuzetnog pisca, koji načinom pisanja podsjeća na pisanje Hansa Christiana Andersena. Kao primjer odabrala sam ovu bajku, ali to ne znači da se i ostale ne bi lijepo uklopile u nastavni sadržaj hrvatskog jezika. Ponekad je potrebno izaći iz granica okvira koje nameće Nastavni plan i program te ponuditi učenicima nešto

drugačije, dovoljno slično onome što imamo, ali opet novo. Pretpostavljam da bi bili zanimljivi satovi na kojima bi se uspoređivale bajke Andersena i Wildea gdje bi se učenike poticalo na kritičko razmišljanje i samostalan rad koji im ionako nedostaje.

Kao što je već ranije spomenuto stvaralaštvo za djecu i stvaralaštvo općenito ostalo bi prazno, nedovršeno da se na književno-umjetničkoj sceni nije pojavio pisac kao što je Oscar Wilde. Svojim osebnim stilom kako u odijevanju tako i u pisanju promijenio je pogled na književnost kako za djecu tako i odrasle. U dječjoj književnosti pozabavio se pisanjem bajki koju je podignuo na višu razinu u svakom pogledu. Kao što sam već spomenula Hans Christian Andersen je započeo stvaranje moderne bajke, a Wilde je svojim perom u ruci zaokružio modernu bajku i vinuo ju u dotad nepoznate dimenzije. Njegov način pisanja, pomalo je neobičan, za dotadašnji pojam bajke. Iz svake književno- umjetničke epohe, antike, srednjovjekovlja, renesanse, romantizma posuđuje ono najbolje i stavlja u tadašnju okolinu, društvo i piše djela koja čovjeka potiču na razmišljanje te ostaje nepoznato zašto se djela ovakvog umjetnika, ne ponude učenicima. „Izvanredan stil, jasnoća i prikladnost za dječju lektiru učinili su da te priče posluže utilitarnoj svrsi od kakve je Wilde zazirao.“ (Težak, 2001: 436)

17. ZAKLJUČAK

Mnogi će suditi Wildea zbog privatnog života, mnogi će reći da njegove bajke nisu primjerene dječjem uzrastu, ali nitko ne može poreći da bajke ne odišu kvalitetnim načinom pisanja i genijalnošću samog pisca. Wilde se poigrao različitim motivima, elementima iz Biblije, iz bajki Hansa Christiana Andersena te iz vlastitog romana *Slika Doriana Graya* i napisao bajke koje nose svoju priču i pouku, a ono što možemo primijetiti jest da su teme bajki i dalje vrlo aktualne i u današnje vrijeme. Na pitanja koja nam Wilde postavlja i dalje tražimo odgovor. Pomažemo li jedan drugome ili je naš odnos kao odnos mlinara prema Hansu? Ne osuđujemo li ono što nije lijepo kako gradonačelnik osuđuje kip sretnog princa? Priznajemo i cijenimo li tuđu žrtvu ili ju zaboravljamo i ne shvaćamo kao mladić i bajke *Slavuj i ruža*? Postoje li u društvu ljudi koji su poput znamenite rakete, sami sebi dovoljni? Rijetki su oni koji odabiru ljubav, istinu, poniznost, kajanje kao što je to učinio sebični div ili Zvezdan, a to su vrijednosti koje bismo trebali učiti djecu i tih bismo se vrijednosti trebali i sami pridržavati. Wilde je često pisao o kaznama koje zadese čovjeka i kako svi grijesi prošlosti dođu na naplatu kad-tad. Biti čovjek sa svojim stavom teško je u ovo vrijeme, teško je bilo i u vrijeme Oscara Wildea, ali taj pisac nas uči odlučnosti u borbi za svoje snove, svoje idealne i svoju genijalnost. „Sebičnost ne znači kad čovjek živi vodeći se za svojim željama i potrebama, nego kad od drugih traži da žive kao on.“ (Oscar Wilde)¹

¹Citati.hr.

Pribavljeno 01.06.2019., sa <https://citati.hr/citat-4815>

18. LITERATURA

1. Black, J. (2004). *Povijest britanskih otoka*. Zagreb: Grapa
2. Bressler, C.E. (1999). *Literary Criticism: An introduction to Theory and Practice*. New Jersey: Prentice Hall, Inc.
3. Briggs, A. (2003). *Socijalna povijest Engleske*. Zagreb: Barbat
4. Cravetto, E. (2008). *Povijest 15. Kolonijalna carstva i imperijalizam (1871. – 1914.)*. Zagreb: Europapress holding
5. Crnković, M. (1971). *Dječja književnost : priručnik za studente pedagoških akademija i nastavnike*. Zagreb: Školska knjiga
6. Crnković, M. (1984). *Dječja književnost : priručnik za studente i nastavnike*. Zagreb: Školska knjiga
7. Đoić, K. (2017). *Motivi smrti u hrvatskoj književnosti za djecu i mladež*.
Pribavljeno 15.10.2018., sa <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu%3A1771>
8. Hanberry, G. (2013). *Više od jednog života – nevjerojatna obitelj Oscara Wildea kroz naraštaje*. Zagreb: Naklada Ljevak
9. Hergešić, I. (2005). *Književni portreti*. Zagreb: Ex libris
10. Luketić, A. (2014). *Viktorijansko doba u Engleskoj (1837. – 1901.) – društveni život, kultura i umjetnost*.
Pribavljeno 15.10.2018., sa
<https://repozitorij.ffos.hr/islandora/object/ffos%3A1075>
11. Manny, I. (2017). *Looking with Narcissus: Oscar Wilde's Reception of the Dying God*.
Pribavljeno 20.02.2019. sa <http://oro.open.ac.uk/55709/>
12. Mihinić, M. (2012). *Biblijski motivi u bajkama*.
Pribavljeno 15.10.2018., sa
<https://repozitorij.ffos.hr/islandora/object/ffos:1524>
13. Mirčetić, P.S. (2015). *Shvatanje umetnosti u kritičkim ogledima i prikazivanje umetnosti u prozi Oskara Vajlda*.
Pribavljeno 20.02.2019., sa <http://nardus.mpn.gov.rs/handle/123456789/4861>

14. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (2006). *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
15. Paljetak, L. (1997). *Engleske teme*. Rijeka: Biblioteka Dometi
16. Paljetak, L. (2000). *Sretni princ i druge bajke*. Zagreb: Školska knjiga
17. Pintarić, A. (2008). *Umjetničke bajke – teorija, pregled i interpretacija*. Osijek: Filozofski fakultet
18. Piskač, D. (2009). Supstitucija motiva biblijske etičnosti motivima junaštva u usmenoj književnosti. *Religija i tolerancija*, 7 (12), 275-292
19. Iacob, M. (2015). Gender issues, sexuality and Aestheticism with Oscar Wilde. *Philology and Cultural Studies*, 8 (57), 65-72
20. Rossel, H. S. (1996). *Hans Christian Andersen: Danish Writer and Citizen of the World*. Amsterdam-Atlanta: Rodopi
21. Rugabber, M. (2003). Wilde's The Happy Prince and A House of Pomegranates: Bedtime Stories for Grown-Ups. *ELT press*, 46 (2), 141-153
22. Težak, D. (2001). *Bajke : antologija*. Zagreb: Divič
23. Vidović, E. (2011). *Conceptualization of time and space in fairy tales written during the victorian period*.
Pribavljeno 15.10.2018., sa <https://www.bib.irb.hr/611377>
24. Virnandi, P.D. (2008). *The battle between pleasure and reality principles in Oscar Wilde's The Picture of Dorian Gray*.
Pribavljeno 07.01.2019., sa <http://docplayer.net/34863546-The-battle-between-the-pleasure-and-reality-principles-in-oscar-wilde-s-the-picture-of-dorian-gray.html>
25. Zvonarević, M. (1985). *Socijalna psihologija*. Zagreb: Školska knjiga
26. Želez, Ž. (1995). *Relacijska teorija osobnosti*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naknada
27. Wilde, O. (1953). *Slika Doriana Graya*. Zagreb: ZORA
28. Wilde, O. (1987). *Slavuj i ruža i druge pripovijesti*. Zagreb: SNL
29. Wilde, O. (2012). *Sretni kraljević i druge pripovijesti*. Zagreb: Znanje